

~~33130~~

BITJA

PRI

BOŽIŠČI
ki niso slučaji.

Po dr. Kellerju z dovoljenjem poslovenil

J. B.

II. zvezek.



LJUBLJANA, 1887.

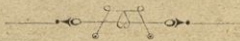
Založil in prodaja Dragotin Hribar, na Bregu št. 10.

apl. ad 33.130 5 B 9

PRIČE
BOŽJEGA BITJA

ali

slučaji, ki niso slučajji.



Po dr. Kellerju z dovoljenjem poslovenil

J. B.

II. zvezek.



LJUBLJANA, 1887.

Založil in prodaja Dragotin Hribar, na Bregu št. 10.

dupl. coll. ad

119533130g

17. X. 44.

Z dovoljenjem visokočastitega knezoškofijstva
ljublanskega.

0300311067

Častitim čitateljem!

Mnogobrojna priznanja došla nam iz vseh pokrajin naše očetnjave, od štajarskih in koroških planin pa do šumeče Adrije so nam pač živ dokaz, da smo z izdajo „Prič Božjega bitja“ pravo pogodili. Prav to dalo nam je povod nadaljevati pričeto delo in tako prirediti pobožnim Slovencem zabavno in spodbudno berilo, ktereга smo v tej smeri dosedaj občutljivo pogrešali.

Upamo, da II. zvezek bode ravno tako dobro, če ne še bolje, došel ker je njegova vsebina v najtesneji zvezi s stanom, ki ga naš narod najbolj čišla — z duhovščino. Ponižni Slovenec še ni tako spriden, da bi v duhovniku ne videl namestnika božjega in prav v tem zvezku našel bo obilno pretresljivih izgledov, kako se godi po širnem svetu tistim, ki duhovne zaničujejo.

Res ne vemo, kako bi se mogel v pošteni kmetski hiši dolgočasen zimski večer bolje porabiti, kakor če ta ali oni vzame v roko dobro knjigo, ktero na glas bere, drugi ga pa poslušajo. Korist takega berila, kakor so „Priče Božjega bitja“ je brez ugovora na vse strani večja, kakor pripovedovanje praznih povesti o razbojnikih, zakletih gradovih itd., ki nimajo najmanjšega jedra. Zato si bo vsak, kdor to delo razširja, bodi si z berilom ali knjige same pridobil veliko zasluženje v nravnem in verskem oziru pri našem narodu.

Založnik.

I. Ne zaničaj duhovščine.

1. Osoda preganjalcev sv. stola.

Cesar Napoleon I. vsedel se je na francoski prestol kot rešitelj narodov in varuh sv. očeta. Srečen je bil, dokler ni preganjal papeža. Konečno ga je pripravil celo ob njegovo posvetno vladarstvo. Tedaj je bil pa tudi Napoleon na vrhuncu svoje slave. Ni bilo dolgo na to in mož je sam zgubil prestol in krono. Da še več! Še celo v prognanstvu je umerl na otoku sv. Helene.

Napoleon III. pride na francoski prestol. Tudi on je bil tedaj nekak rešitelj narodov in branitelj sv. stola. Srečen je bil, dokler se ni nad papežem pregrešil. Prav tistega dné, kedar je papeža izročil laškemu kralju Viktorju Emanuelu, prav tistega dné, ko je v Rimu spravil francosko zastavo, priborili so Prusi pri Saarbrücknu prvo zmago, Napolen je na to bitko za bitko zgubil, zgubil je tudi prestol in krono — in je tudi v prognanstvu umerl.

Poglejmo še nekoliko naprej: Napoleon I. imej je sina, ki naj bi bil Napoleon II. postal. Veliki

grehi očetovi spravili so celo sina v nesrečo. Napoleon II. ni prišel nikdar na prestol, temveč je jako mlad na ptujem umrl — na Dunaji namreč.

Tudi Napoleon III. je imel sina, ki bi mu bil imel slediti na prestol kot Napoleon IV. Toda očetov greh spodmaknil mu ga je bil. Napoleon IV. tudi ni nikdar vladal. Na Angleškem je v pregnanstvu živel in v cvetu svojega življenja izdihnil je svojo dušo v vroči Afriki. Culukafri so ga razmesarili.

Vidite, štirje Napoleoni umrli so na ptuji zemlji v prognanstvu! — Dva med njimi spozabila sta se nad Kristusovim namestnikom, sta ga silno žalila in — prišla sta ob prestol in cesarstvo, in še njuna sinova čutila sta prekletstvo očetovih pregreh; nista nikdar prišla na prestol in sta v ptuji zemlji umrla.

2. Sovražniki sv. očeta nimajo sreče.

Dne 17. aprila 1885 umrl je v Parizu pisatelj Edmund About, žid, od nog do glave. Spisal je svoje dni glasovito brošuro: „Rimsko vprašanje“ na ukaz Napoleona III. proti papežu Piju IX. Napoleon ga je prav nalaš poslal v Rim, da bi se podučil o ondašnjih razmerah, da bi javno mnenje za omenjeno brošurico pridobil in bi zarotnike pripravil na bodoče oropanje sv. očeta.

Študije, kar jih je za izdajo svoje brošurice potreboval, so bile kmalo dognane. Da je knjižuro s tvarino napolnil, postavil si je posamične

prigodke, kakoršnih se nikjer ne manjka, kakor za stebrovje kviško. Le-to je potem opletel z lažmi in zvijačami, kar mu je domišljija le dopuščala, samo da bi bil dokazal da je papeževo gospodarstvo nezmožno za vladanje. Pač pa bi bili liberalci za to, kakor nalašč, kajti vstanovili bi takoj srečo in blagor prebivalstvu in pa javna nravnost bi zdatno pridobila. „Rimsko vprašanje“ zbudilo je po Evropi splošno pozornost. Liberalci so pisali, da je to prašanje vredno Volterovega peresa. V Bruselju so ga tiskali. V Turinu so ga izdali v laški prestavi. Na ta način dal je Napoleon III. prvi povod, da so papežu pobrali svetovno kraljestvo. Posledice tega so znane, so na veliko škodo krščanstva in bodo še. Edmund About sam je pa umerl od celega sveta zapuščen v velikih skrbeh, kako se bo iztekla pravda, v katero se je bil s časnikom „Siècle“ zapletel. Ko se je prepričal, da sovražniki sv. očeta nimajo sreče, počilo mu je srce. About je tudi cesarja Napoleona izdal, ta pa rimskega svojega dobrotnika — sv. očeta. Zato se mu je pa tudi cesarstvo podrlo — pri Sèdanu.

3. Članek o papeževi nezmotljivosti.

Ko so se zmagepijani Prusi vračali iz prusko-francoskega boja domu, napravljali so jim po mestih velikanske bakljade in razsvitljave. Ko je bila bakljada pri kraji, zmetale so se plamenice navadno tu ali tam na gromado, da so skupno zgorele.

K gromadi pristopi eleganten gospod, ki se je že dolgo duhovnom grozil, da bi jih kar od kraja obesiti dal, seže v žep, od koder izvleče sostavek o papeževi nezmotljivosti in ga vrže z velikim patosom v ogenj. Čez malo tednov na to je mladi mož že umrl, stari papež Pij IX. je pa še dolgo po tem živel. Ali je bil to slučaj ali kazen?

4. Jakobinska kapa.

Razposajen Mlado-Rimljan hotel je papeževi slohi v pričo mnogobrojne množice rudečo jakobinsko kapo na glavo dejati. Vže je jel plezati gori po slohi in v trenutku, ko se je oprijel za eno roko, se ta odlomi in s predrznežem vred na tla pade. Nogo si je zlomil za svojo predrznost.

5. Zasramovanje sv. očeta.

Leta 1863 je bilo predpustom, ko nekterim prav zagrizenim Lahom v Perugiji na misel pride, da bi zasramovaje predstavljali papeža, kardinale v avdijenci sprejemajočega. Na velikem trgu so si za to prostor odbrali. Nastopi so bili vsi drug za drugim sama bogokletna dejanja, prvo hujši memo družega. Po dokončani igri odlože krinke in grede domú. Tudi predstavljevalec sv. očeta odpravi se domu. Komaj je stopil čez prag domače hiše, ga vže zadene mrtvud in: „pošljite mi po gospoda!“

zvrnil se je mrtev na zemljo. Takoj so mu hiteli po duhovnika, toda ko je ta prišel, je našel že mrzlega.

6. Drugi izgled.

Tudi v Pesari zmislijo si leta 1863, prvo postno nedeljo na javnem trgu komedijo, s katero so zasramovali sv. očeta in sv. vero. Komedija je bila še veliko bolj razžaljiva kakor ona iz Perugije. Neki Balducci igral je ulogo papeževo, ter se ni prav nič bal najčastitliveje in Bogu posvečeno osebo sv. očeta kar najgrje zasramovati. Ko se pa ta Balducci domu poda, čuti, kako ga slabosti obhajajo. Hitro pošljejo po bližnjega zdravnika. Ta pravi, da ni nič hudega. Toda komaj je zdravnik hišo zapustil, je Balducci že umrl. Stopil je nespokorjen in nepripravljen pred večnega sodnika, čegar namestnika je nedavno poprej zasmehoval.

7. Roka in noga.

Nedaleč od Napolja je naselbina Rezina po imenu. Tolpa mladih ljudi si je nekdam s tem dolčas preganjala, da je prav vrlo čez papeža zabavljala. Posebno je bil pa eden hud na sv. očeta. V svoji jezi dvignil je nogo in vskliknil: „Oj, ko bi ga s to-le nogo mogel suniti!“ Na to dvigne roko in pravi: „S to-le roko bi ga hotel oklofutati.“ Toda komaj je izgovoril, je začel grozno vpiti in

se je takoj na to na tla zgrudil. Zadel ga je kap. Tekli so po župnika. Ta je prišel, če tudi ni nič opravil, kajti nesrečnik je zgubil vso zavednost. Drugi mladenči to videti, popadajo pred župnikom na kolena in ga prosijo naj jih spové. Bolnika so prenesli v bólnico v Napolj, kjer so mu zdravniki rešili življenje. Roka in noga sta se mu pa sušiti jeli in nič več ju ni mogel rabiti.

8. Papežev blagoslov.

Plemenit, pa brezbožen mladeneč, Nemeč po rodu prišel je v Rim, kjer si je mislil svoje oslábelo telo na gorkem laškem solncu ogreti. Nekega dne je bil navzoč, ko je sv. oče ljudem ravno sveti blagoslov dajal, ter je rekel svojemu tovarišu. „No; sedaj sem pa blagoslovljen! To se hitro zgodi, toda zagotovim vas,* da zarad tega nisem prav nič na boljsem“. Blagoslov je le tistim na korist, ki ga hočejo sprejeti“, zavrne ga resnobno star Rimljan.

„Kaj pa, če ga kdo, kakor jaz ne mara, če nanj ne vrjame?“ „Potem tudi lahko škoduje, odvrne Lah. In res, glejte, že v tistem trenutku jelo se je nemškemu mladenču mešati. Zblaznil je.

9. Kaznovan zasramovalec.

Bivši vojak pripoveduje iz poslednje prusko-francoske vojske sledečo dogodbo. „Leta 1870 sta i smo si s Francozi nasproti. Moj prvi višji je bil podčastnik, recimo mu Janez; tega nobena reč ni

bolje veselila, kakor na vso moč zabavljati čez njegovo svetost Pija IX. Tisti Janez je imel tudi nekaj pesniške žile in pa tudi nekaj latinščine se je bil svoje dni naučil. Prizadeval si je toraj na vso moč, da bi zveržil zasramovalno pesem na papeža, katero je potem po gostilnah bral; ljudje so se mu pa smejali. Prav posrečiti se mu pa vendar-le ni hotelo; posebno med vojaki, če tudi so bili večinoma protestantje, jih je bilo jako malo, ki bi bili njegovo surovost občudovali. On se pa ni zmenil za to in je svoje burke naprej vganjal. Bilo je v nedeljo 16. aprila 1871 in stali smo nekaj milj pred Parizom. Janez se je že zopet iz Pija norčeval. Ker mu je pa tudi sedaj smejalcev manjkalo, kar ga je jelo nekoliko dražiti, nas je poklical z zapovedovalnim glasom okoli sebe, češ, sedaj bodete videli, kako da papeževi vojaki njegovi svetosti čast skazujejo. „Že zopet Pij!“ pravi nekdo nevoljno. Janez vzame svojo puško ter jo na bajonet v zemljo zasadi, da je kopito kviško štrlelo. Na to poklekne pred puško, jo z desno roko objame z levico se pa nosu dotakne in prav po otroški navadi osle in jezik pokaže. Mi naj bi se bili tej surovosti smejali, pa se nismo. Jaz se nisem mogel več zdržavati, za to sem pa rekel; „Gospod podčastnik, to, kar ste nam pokazali, ni bilo ne službeno in ne vojaško!“ On je postal ves divji in zakriči: „No, kako da ne? Meni se zdi, da ste vi tudi eden tistih katoliških tepcev, ki na papeža verujejo!“ Meni je kri zavrela in najrajše bi mu bil ušesa potrgal; toda brzdati sem se moral gledé na veliko kazen, ki bi me bila sicer zadela,

če bi se bil ob vojnem času spozabil nad svojim višjim. Za to sem mu pa samo rekel, da se po mojih mislih predpostavljenemu prav nič ne spodobi v vojnem času čez vero in papeža zabavljati. „No vašo „gofljo“ bom že tudi še zamašil!“ zagrozi se mi podčastnik in mi nameri, da bi me udaril. Jaz sem šel pa proč, zmanoj vred pa tudi mnogo vojakov. Ko smo odšli, rekel je marsikdo, da bo podčastnika Janeza za njegovo zabavljanje na vsak način božja kazen zadela. Popoludne je bilo vse mirno. Zvečer ob 10 počila je pa v našem obližji puška. Tjekaj smo hiteli in podčastnika Janeza našli smo v krvi ležečega. Sam se je končal. Zdravniki so ga sicer proglasili, da se mu je v poslednjem trenutku zmešalo (!), kar mu je toliko koristilo, da je dobil časten vojaški sprevod, kakoršnega bi samomorilec ne bil imel. Dogodba ta je vseskozi resnična in naj bo v svarilen izgled vsem tistim, ki se nad papežem pregreše.

10. Ne tepi duhovna.

Sledečo vse skozi resnično dogodbo spričal Vam bo še marsikdo naših Gorenjcev. Dogodila se je pred nekaj desetletji na Visokem. Sedanji severo-amerikanski misijonar Janez Čebul, po domače Viršekov gospod iz Velesovega služboval je nekaj časa pred svojim odhodom za misijonarja, v Kranji za kaplana. V tistem času mu zbolí mati. Gospod Janez podnevu ni imel časa domu hoditi, toraj je porabil v to, kolikor se je dalo večer in noč. Od

Kranja pa do Velesovega, kjer je mati ležela, ste dobri dve uri hoda in te je skrbni sin večkrat ponoči premeril sem in tje. Neko noč napadejo ga na Visokem pijani fantje in ga pretepo. Duhovnik se jim zagrozi za to divjaštvo z božjo kaznijo, ktera ni dolgo izostala. Še tistega leta nastal je ogenj v vasi, kakó, — nihče ne vé. Silen je bil pa tako, da je bila h krati vsa vas v ognji in nihče ni nič rešiti mogel. Še celo zvonik in cerkev sta zgorela. Neka ženska je hitela v shrambo po dežo masla, da bi ga bila rešila. Ni še stopila venkaj z njim, kar se potegne za njo plamen in se okoli deže oblizne. Stran jo je morala vreči, če ni hotela sama zgoreti. Le vprašajte, kogar Vam drago iz Šenčurske župnije, vsak, kdor o tem groznem požaru kaj ve, rekel Vam bo, da je Bog Visoko menda za-to z ognjem pokončal, ker so ondi fantje Virškovega gospoda pretepli. To resnično prigodbo so mi večkrat moja mati povedali in vselej pristavili, da duhovna nesme nihče vdariti.

11. Ne norčuj se iz duhovnikov.

Na Westfalskem sedeli so nekega večera v mestu N. krčmar, zdravnik in neki lesni trgovec skupaj v gostilni in so vero čez zobe vlekli. Prva dva sta bila krščena katolika, poslednji pa je bil luteranec. Če prav po veri različni, bili so si bratje v tem, da so ji bili vsi sovražni. Imeli so pred saboj časniki, kjer je stalo, da ima papež v Rimu velik tur, ki ga hudo boli. Lesni trgovec dvigne

svojo časo in pravi: „Na zdravje papeževega tura v Rimu!“ Gromovit smeh in žvenket kozarcev je bil odgovor na to napitnico. Ne dolgo na to zbolel je lesni trgovec in umrl. Če tudi je bil silno krepak in mlad, je moral vendar le umreti. Tur se mu je na hrbtu naredil in ga je spravil. Čez pol leta naredi se krčmarju tak tur, ki ga je tudi pod zemljo spravil. Posledni je prišel na vrsto doktor. Kdo ve, kaj si je mož mislil, ko je tudi sam tur na hrbtu začutil? Preden je zapustil ta svet, poslal je po duhovnika, da se je z Bogom spravil. Nad vsemi tremi je Bog jasno dokazal, da zvesto čuva nad svojimi maziljenci. Vsi trije so že zdavnej bili prah in pepel, papež v Rimu, slavni Pij. IX. je pa še dolgo na to živel. Njega tur ni pod zemljo spravil, če prav je bil v primeri z njegovimi tremi zasramovalci — le slaboten starček.

12. Žalosten konec papeževih zasramovalcev.

V holandskem mestu Finaard čutili so na pustni večer potrebo po kaki gledališčni igri. Kaj družega se ob takih prilikah pri brezvercih bolje izplača, kakor ravno norčevanje iz papeža in cerkvenega zbora. Eden izmed gospode je toraj prevzel nalogo papeža, njegova žena pa ono boginje (!) Marije; dva druga brezverca sta pa kardinale predstavljala. Vse je šlo dobro in posreči in prav veseli so bili. Družba se razide domu in še tisto noč umre predstavljalec papeževe uloge, žena njegova pa je

zblaznela. Eden kardinalov umrl je čež tri dni grozovitne smrti, drugi je pa več tednov na smrtni postelji ležal. Dogodba je napravila grozen vtis po mestu in nihče ni hotel umrlim k pogrebu iti. Zvečer so jih nesli venkaj, kakor kake hudodelce.

13. Udarec škofu namenjen.

Olikana družba na Benečanskem se je leta 1862 jako strupeno zaganjala v jednega tistih pogumnih škofov, ki so se nevstrašljivo potekali za pravice svete cerkve. Eden iz te družbe je bil na dotičnega škofa tako hud, da je roko stegnil in z gromovitim glasom zakričal: „Vidite, s to-le roko zasadil bi jaz sam temu škofu, ki je prijatelj papežev in sovražnik domovine, bodalo v život!“ Tako je bedak govoril in njegova razburjenost kazala je zadosti njegovo zaslepljenost. Ali mislite si vbogo ženo njegovo, kako se je vstrašila, ko so ji zvečer moža nezavestnega domu prinesli. Padel je in si je prav tisto roko zlomil, s katero je poprej žugal škofa umoriti. Odrezati so mu jo morali, da so ga pri življenji ohranili. Posrečilo se jim je. Mož je pa tudi spomin dobil za celo življenje, kaj se pravi škofu groziti sè.

14. Napoleon III. in sv. oče.

V jeseni leta 1859 imeli so katoliki na Nemškem svoj veliki zbor v Freiburgu Breisgovškem.

Najsijajnejša oseba na tistem zboru je bil papežev nuncij na Monaškem dvoru, monsignor Flavij Chigi, ki je iz Monakovega hitel v Paris h cesarju Napoleonu. Le za nekoliko ur je pretrgal svoje sicer jako nujno popotovanje, da je pozdravil zbrane katolike.

V zbornico vstopivši pozdravil jih je vse s kratkim latinskim nagovorom, in prosil, da naj vsak izmoli očenaš po tihem za svetega očeta. Sveta tihota je nastala in nisi družega slišal, kakor le kak vroč izdih za svetega očeta. In kako je navdušeno takoj na to zaorilo po celej dvorani, ko se je kardinal poslovil s katoliškim pozdravom „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

Hitel je v Paris k silno mogočnemu in ves svet vladajočemu cesarju Napoleonu. Kakor smo že rekli, bilo je leta 1859. Pet let poprej vkrotil je Napoleon v Krimu Rusijo in jo je skoraj do tal ponižal. Sedaj je ravno dobro vtihnil grom topov pri Magenti in Solferini. Tudi Avstrija je bila skoraj strta. Laški knezi so bili pregnani, kristjanstvo se je treslo in za Rim ter svetega očeta molilo.

V tako resnobnej dobi hitel je kardinal Chigi v Paris velikemu prekucuhu milost za Rim in sv. očeta na srce pokladat. Oče je hitel prosit k ošabnemu sinu. Toda ošabni sin, Napoleon III, kteremu je papež Pij IX, kot Imolski škof življenje rešil, se ni zmenil za kardinalove prošnje, ker se je bolj bal bodal framasonske druhali, kakor šibe pravičnega Boga. Še celih pet let je na to trpinčil sv. očeta — do 15. septembra 1864. Potem pa je sklenil glasovito zvezo z Laško državo cikajočo

na oropanje cerkvene države. Šest let kasneje — 31. julija 1870 zapustili so Francozje Rim, da so 1. septembra tistega leta pri Sedanu skoraj brez strela puške v koruzo pometali in se vjeti dali.

Kardinal Chigi in papež Pij IX, sta na to živela še dolgo dolgo let, Napoleona so pa že zdavnej črvovi jedli! Papež Pij IX. mirno spava v posvečeni rimski zemlji. Napoleon leži pa proklet in onečasten — ne v domači francoski zemlji, temveč na ptujem — v megleni mrzli Angleški! Na stolu sv. Petra gospoduje papež Leon XIII, častno in slavno in če so mu tudi vse pobrali, srca in ljubezni, vere in navdušenja 300 milijonov katolikov na celi zemlji mu nihče ni mogel vzeti! Napoleonovo hišo zadelo je pa prokletstvom božje in kri njegovega nadepolnega sina pila je vroča zemlja afriksanska, prav tista Afrika, ki je svoje dni ožigala in umorila jetničarja*) papeža Pija VII. Ponosna Evgenija pa še sedaj po svetu bega nevedoč, kam bi se obrnila.

Oj kako je vendar dobro, da nam umrljivim ni dan pogled v bodočnost. Če bi bil to kardinal Chigi mogel storiti, ko se je v Pariz peljal; če bi bil mogel že tedaj videti, kar je njegovo oko gledalo 27 let kasneje, oj kako bi se bil grozno postavil pred francoskim cesarjem v Parizu in kako bi mu bil, Danijelu podoben, razložil žareče besede na zlati steni: „Napoleon, nisem prišel ne prosit in ne beračit, — prišel sem svarit; jaz ne govorim za svetega očeta, pač pa za-te! Ne skrbi za papeža,

*) Napoleona I.

kajti zanj skrbi drugi, ki je boljši in močnejši od tebe! Ti skrbi za se, za svojega otroka, za svojo hišo, za svojo deželo, skrbi za Francosko! Ozri se nazaj na dneve svojega velikega strica — kako revno je poginil, ker se je nad papežem pregrešil! Prav tako revno poginil bodeš ti — ti, tvoja hiša in tvoje cesarstvo. Ptujci bodo prihrumeli iz severa in tisti te bodo vjeli. Tisti se bodo polastili tudi Pariza. Tvoj lastni narod zapodil bo pa tebe iz prestola; tvoj narod — kaj pravim — tvoja stranka, tvoji prijatelji — prav tisti, katerim hočeš sedaj papeža v žrelo vreči. Papeža ne bodo mogli vničiti, pač pa bodo požrli tebe!“

15. Žid opsuje katoliškega škofa.

Žid Guggenheim priplazil se je nekega večera k mestni zbornici v Mellinguenu in je na stopnice položil zavitek, nakar je odšel. Zjutraj na vse zgodaj je bil pa žid že zopet ondi, pobere paket, kakor bi ga bil našel, teče z njim na pošto, kjer ves vesel reče: „Glejte, kaj sem našel, — poštni zavitek z napisom: „Bazelskem u škofu.“ Vrednost je označena s 400 franki. Mislim, da bo poštnemu ravnateljstvu prav, ako zahtevam od škofa 40 frankov najdenine po povzetji.“

Poštni uradnik si je pa stvar vendar nekoliko premislil, preden je židu zahtevano svoto na za-datje dovolil, ter je dal židovski poštni komad od-preti. Kaj je bilo notri? Dve oglodani kósti in pa vrvica z zanjko. Stvar se je izročila okrajni sodnji Badenski. Vendar pa ni nihče slišal, da bi bila

sodnija kaj žalega storila nesramnemu židu za nameravano goljufijo. Kakor se je kasneje pokazalo, je bilo za kazen te predrznosti treba druge, višje roke, ki je žida strahovala. Nedolgo potem gre žid Guggenheim v Niederweil po opravkih. Ondi sta se sprla z nekim vrvarjem in ta ga je tako zdelal, da mu je žid iz osemnajstih ran krvaveč skoraj pod rokami umrl. Sprevidel je svojo zasluženost kazen, kajti ves čas je s smrtjo boreč se zdihoval: „O jaz sem si to zaslužil! O Bog usmili se mene vbozega grešnika!“ Vrvico je hotel poslati katoliškemu škofu in vrvar je na to njega na uni svet poslal, ne da bi se mu bilo treba samemu obešati.

16. Veselo sporočilo.

Leta 1873 se je na Švicarskem katoliški cerkvi hudo godilo. Liberalci so jo stiskali od vseh strani. Posebno strasten preganjalec ji je bil pa dr. Buhlar. Teden dni, preden ga je Bog k sebi poklical, podal se je mož še na starokatoliški zbor v Lucern. Ondi je zbranim prijateljem oznanil veselo novico, da bodo 14. aprila škofa Lahata v Soloturnu zapodili in da če nepojde rad, mu bodo policaji pot pokazali. Res pride tisti 14. april in z njim vred redarji po škofa. Po sili so ga odpeljali. Toda prav v tistem času, v tistem trenutku nesli so dr. Buhlarja iz njegovega stanovanja mrtvega. Oznaovalca vesele novice klical je Bog na odgovor. Kdor ima priliko, naj premišluje.

17. Zasramovanje duhovnika.

Sledeča dogodba ima svojo zibelko v blaženi Belgiji. Dogodila se je v belgiškem selu Vaken na Flamskem. Ona je Vam pač živa priča, kako grozno da božja roka kaznuje in kako zgubljena da je v verskem oziru belgiška mladina. No, kar se tega tiče, rekli bi, da je mladost — po celem svetu norost!

V imenovani vasi umrl je učitelj protikato-liške državne šole. Pred smrtjo poklical je priče in je vpričo njih obžaloval svoje zmote ter je svoje proticerkveno postopanje hudo obsojal povrnivši se v naročje svete cerkve. Nadzornik dotičnega šolskega okraja je pa kljub temu sklical vse liberalne učitelje k pogrebu, kajti namenil se je bil na grobu napraviti fulminantno besedo na čast liberalizmu in ranjkemu. Tri silno liberalne veše sošle so se ondi, ki so frfrale sè svojo svitlobo; trije učenjaki so namreč brali svoje govore, izmed katerih se je posebno poslednji med vsemi odlikoval po silnem zasramovanju božjem in bogokletji. Vsled tega je jezuit M., ki je ondi prav tedaj imel slavnostne pridige in je ranjkega namesto bolnega župnika pokopaval, prav odločno oporekal takemu zasramovanju božjemu, kar je na večino zbranega ljudstva jako globok vtis napravilo. Liberalci so bili vsled tega razdraženi, kakor sršeni ter so takoj na mestu najeli ničvredno barabo, ki je pogumnemu patru v oči zakričal: „Poginiti morate kakor prešič, in to še med letošnjimi slavnostnimi pridigami!“ — Kaj mislite, kaj je bilo?

Drugo jutro je bil tisti mladeneč v delavnici svojega očeta. Žejin je bil še od pijančevanja prejšnjega večera, vrtoglav pa tudi. V tej svoji pijanosti seže po vrču, kjer je mislil, da je voda, pa je bilo hudičevo olje. V dušku napravil je te pekočine nekaj požirkov. Umrl je že čez nekaj ur v grozних bolečinah. Pred smrtjo je pa tudi ta javno pripoznal, da je to kazen božja, živa priča božjega bitja.

18. Nesrečne igralke.

Na Pruskem so se leta 1873 v nekem manjšem mestu namenili predstavljati v ondašnjem gledišči „skušnjave katoliškega duhovnika.“ Prusi so večinoma luteranci. Glavno ulogo „čiste“ skušnjave je bila prevzela žena katoliškega gimnazijskega učitelja, ki je bil na glasu groznega liberalca. Vse je bilo pripravljeno. Primadona pripravljala se je tudi že k glavni skušnji. Toda — kaj pa je to? Noge je več ne drže, zgrudila se je in napol mrtvo prinesli so jo v posteljo, kjer je morala več let ležati. Na njeno mesto vstopi se druga tudi katoliška gospa in hoče Boga prisiliti, da bi igrala. Kmalo je cepnila, kakor muha. Mrtvud jo je ubil. Kaj pa je to? Slučaj — kaj pak!

19. Izdajalcev plačilo.

Bil je duhovnik, ki je prišel pri vladi v zamero in sicer tako hudo, da ga je dala iskati z vojaki. Vojaki so se odpravili na pot. Še poprej stopijo pa v bližnjo gostilno na okrepčanje. Ko se pri popi-

vanji o svoji nalogi pogovarjajo, krčmarica to sliši in pravi, da jim bo povedala, kje da imajo duhovna skritega; če pa hočejo, bo pa še sama skrbela, da ga bodo v njeni hiši lahko zgrabili.

Kaj je bilo pač vojakom ljubše nego to. Spe-ljala jo je pa takole. Prosila je svojega moža, da naj se potaji, češ, da je bolan in ga bo treba pre-videti. Mož je bil zadovoljen.

Žena steče proti veliki, konec vasi ležečej kmetskej hiši, kjer potrka na zaprte dvorne vrata. Psi so zagnali grozen vrišč. Domačih eden pride gledat, kaj da je, in kdo da želi vhoda.

„Jaz sem, Braškova.“ pravi krčmarica. „Moj mož je za smrt bolan in želi previden biti,“ pravi hinjavka na-to.

„Le hajdite v božjim imenu dalje,“ pravi nekdo od znotraj, „župnika ni tukaj.“

Braškovka pa le ni šla, temveč je ostala pri svoji trditvi in je jela tako glasno upiti, da je njen glas do župnika segel.

Komaj jo sliši župnik, že hoče zvesti dušni pastir hiteti bolni ovčici na pomoč. Domači so ga pa prosili, da naj ne hodi.

„Oh gospod župnik, ne hodite venkaj! Saj ni res, da bi Vas potrebovali; to ni družega, kakor zanjka, v katero Vas žele vjeti.“

Duhovnik pa pravi: „Moram iti. Tu bom rešil dušo!“

Ne solze in ne prošnje ga niso mogle zadržavati.

Sel je venkaj k ženi in rekel: „Tukaj sem!“ Četrť ure kasneje je bil župnik že v krčmi obdan od republikanskih vojakov.

Braškova se je nasmehljivo po sobi ozrla potem je pa šla v spalnico k svojemu možu; pred odhodom je duhovnika še pozdravila. Duhovnik ji dostojno odzdravi, ne da bi bil kaj strahú ali bojazni kazal.

Vojaki so skraja molčali.

Zastor ob postelji moža se ne gane.

„Sedaj pa poglejmo k bolniku, reče duhovnik, pristopi k postelji ter dvigne zastor.

Bolnika prime za roko in poklekne. Strah in groza brala sta se mu na obrazu.

Duhovnik pomiga z razpelom, ki ga je držal v rokah in pravi polglasno vojakom: „Pokleknite vojaci, tu se začenja smrtna borba!“ Surovi vojaki so nehote vbogali.

Vsi so se osupnjeni ozirali v blede obraz krčmarjev, ki je še pred eno uro zdrav in vesel med njimi stal. Sedaj pa tukaj umira. Vničen je; pri polni zavesti vidi pred saboj globoko brezdno, kamor ga bo spravila brezmerna hudobija njegove žene. Umirajoče oko njegovo iskalo je družice življenja, ktera je hotela ubozega pa vestnega dušnega pastirja vničiti, pa je le pogubljenje in kazen božjo svojemu možu na glavo nakopala.

Bleda in tresoč se, oči z rokami pokrite poklekne nesrečna žena ob moževi postelji. Sram jo je bilo.

Umirajoči zdihuje, ihti se, joka ter se s pomočjo duhovnika z Bogom spravi in po dolgi mučni borbi umrje.

Ko duhovnik ranjkemu oči zatisne, pravi vojakom: „Sedaj me pa le primite. Le zvežite me, če so vam tako ukazali, pa pojdimo.

Dotični podčastnik, Malhar po imenu pa odgovori: „Prosti ste in če bodete še kedaj v nevarnosti, kar Malharja pokličite!“

„In nas tudi!“ pristavijo drugi vojaki.

Vojaki te dogodbe niso nikjer pravili, ker bi jim bila lahko drago hodila.

Podčastnik Malhar spel se je v cesarstvu Napoleona I. do polkovnika in je večkrat pripovedoval to dogodbo o pravični kazni božji.

20. Hudobneževa hiša.

Župnijska cerkev v G. stoji na holmcu, od koder z visokim pokopališčnim obzidjem obdana svareče gleda v dolino na svoje župljane.

Pred nekaj meseci je bilo potreba nekaj starega zidu podreti, da ga nadomestijo z novim. Za tako delo je pa vedno veliko ljudi potreba od blizo in daleč. Res se je nateplo skupaj delavcev dobrih in spačenih, da so se komaj drug drugemu umikali.

Med drugimi je bil tudi zanikrnež, ki je bil popolnoma spriden in nesramen klafač. Kamor je prišel, je povsod pohujšanje delal. Za to so ga malopridneži radi poslušali, poštenjaki so se ga pa ogibali.

Nekega večera sedi v gostilni. Je že moral nekaj preveč govoriti, da so se drugo jutro ljudje na merodajnem mestu pritožili čez surove in bo-

gokletne zabavljice na sv. cerkev in duhovščino, ki jih je brezbožneš v krčmi čeljustal.

Pravijo, da je med drugim tudi rekel: „Če bom kedaj zbolel, in bo kak f. . . poskušal k meni priti se mu bom tako grdo zapačil, da bo gledal, kje je zidar luknjo pustil.“

Čujte, kaj se je na to zgodilo.

Čez dva dni vže pritekkel je nekdo v župnikovo hišo, da naj gospod brž brž gredo; tam doli v krčmi leži zidar bolan in nihče ne vé, kaj mu je. Vidi se mu pa, da je za smrt bolán.

Stari župnik sporočil je takoj svojemu duhovnemu pomočniku, da naj se tje doli poda in pogleda, kaj da bo treba.

Mladi gospod hitel je takoj tja doli. Na dvorišči našel je nekaj ljudi zbranih, kterim se je že od daleč strah bral po bledih obrazih.

Duhovnik vpraša, kaj da je, ljudje pa le tjekaj kažejo na odprte duri, ki so peljale v tamno sobico. „Takoj se podam tjekaj, pripoveduje duhovni pomočnik. Čudno se mi je pa zdelo, da me ni nihče spremljal. V sobo dospevši se ozrem po škropilniku, toda ni ga bilo. Izročil sem se toraj tako božjemu varstvu. Na to hotel sem se približati postelji, ki je v kotu stala. Oj groza, kar sem ondi vgladal! Ondi je ležalo nekaj človeku podobnega. Oči so se grozno vrtile v glavi, ktereje je bil obraz silno spačen, tako grdo, da Vam nisem vstani povedati. Vstrašil sem se ga. Še le čez nekaj časa dobil sem toliko poguma, da sem stopil za korak dalje k spačeni človeški podobi, ki sem jo na postelji dobil. Ne morem Vam popisati, kako sem se

ga bil vstrašil, ko sem ga še le dobro v obraz pogledal. Neka nepopisljiva groza gnala me je venkaj iz sobice. Še dandanes si ne morem razložiti, kaj da mi je bilo. Samo to vem, da sem se ga grozno bal. Zjokal sem se, ko sem v nesrečnem človeku spoznal tistega predrznega klafača, ki je poprej tako predrzno govoril. Kdo pač tukaj ne bo na prvi pogled spoznal kaznovajoče roke božje, ktera se ne da zasramovati! Povpraševal sem, kaj bi bilo utegnilo vplivati na tega človeka, da ga je spravilo v tako grozen položaj. Zvedel sem, da je pozno v noč popijal, se upijanil, po stari navadi klafal in razgrajal. Pijan vlegel se je potem v ono posteljo, kjer so ga zjutraj našli.

Ko smo se tako pogovarjali, pride poklicani zdravnik, s katerim sem se v drugič k nesrečnemu zidarju podal. Prigovarjala sva mu z lepo, poskušala sva resno z njim govoriti, vse, vse je bilo zastonj. Skoraj se nama je zdelo, kakor bi si bil mož še bolje prizadeval, kako bi naju, kar se dá, divje gledal. Zdravnik je brez ovinkov povedal, da je tak položaj nevaren za smrt. Ker se ni prav nič zavedel, temveč le zijal je grozno grdo in pa oči so se mu čudovito vrtile, smo imeli duhovniki jako utemeljene premisljive, ali bi ga prevedeli ali ne. Spomnivši se njegovih kletvin in njegovega predrznega govorjenja, da ne mara duhovne pomoči na poslednjo uro, se mu nismo hoteli usiljevati.

Tovariši so se ga ogibali, kakor strupenega gada, jaz sem ga pa kljubu temu vsak dan obiskaval, pričakovaje trenutka, če bi se morda kaj spremenil, da bi bilo možno prevediti ga. Zastonj,

prav zastonj sem hodil. Ostal je do poslednjega dne, kakoršen si je želel biti. Nikdar ga ne bom pozabil.

Prišel je poslednji dan. Komaj sem pete odmaknil — kakor so mi pozneje ljudje pravili, ki so bili v njegovem obližji, jelo mu je oko medleti in nesrečneževa duša stopila je pred svojega sodnika.“

21. Ni bilo treba.

Grajščak S. v R. na Bavarskem imel je sina, ki je osmo šolo zdelal. Mladeneč bi bil rad postal duhoven; to pa liberalnemu očetu ni bilo všeč. Ko pa poslednji zve, da se misli sin res za gospoda učiti, dvigne se v svoji jezi in zakolne: „Če mi on to stori, ga pred altarjem ustrelim!“ Čez nekaj časa, bilo je prav tistega leta v jeseni, stoji grajščak pri oknu s svojim sinom. Kar ugleda svojega lovca, ki je v pijanosti proti gradu omahoval. Grajščak S. prične ga zmerjati. Pijani lovec pa hud, pomeri s puško in sproži. Puška počí, pri oknu se pa grajščak mrtev na tla zvali. Padel je mrtev k nogam svojega sina, prav tistega, kateremu se je grozil, da ga bo pred altarjem ustrelil. Bog je sodil, komu da je bila smrt iz puškine cevi namenjena.

22. Nekaj za časnikarje.

V Gorici so leta 1868 okoli novega leta prijeli človeka, o katerem so pravili, da je jezuit in pa morilec urednika lista „Giornale di Verona“, g.

Perego-na. Tožili so ga, da ga je zastrupil. Nesrečni „jezuvit“ pisal se je menda za Mainija. Kakor sem o njem pozvedel, je bil še leta 1859 pri četah Franca V. Pozneje leta 1866 je pa menda že bil v službi generala Benedeka za političnega sporočevalca in tedaj je stopil tudi v red „jezuvitov.“ Ondi so mu menda izročili predsedništvo v komisiji za čitanje dobrih knjig in v tej službi prišla sta si navskriž z redakcijo „Giornale di Verona,“ kterej urednika je potem „jezuvit“ umoril, oziroma zastrupil. Vsaj tako so ga sumničili vse križem. Stvar pa je taka-le:

Prvič ni res, da bi bil Maini kedaj jezuvit, da še več, prav tako napačno je, kdor misli, da je bil Maini sploh kedaj kaj v zvezi z jezuiti. Tudi so napačni nazori, da je bil on kedaj v svojem življenji političen referent Benedekov in načelnik odbora za književno cenzuro. Omenjeni Maini je bil rojen v Carpi na Modenskem, in je v Modeni napravil doktorat pravoslovja, kjer je bil pozneje tudi odvetnik do leta 1859. Zvesto je bil vdan vojvodi Francu V. Modenskemu. Ko so sovražniki tega izgnali, zapustil je tudi odvetnik domovino, ter se je potikal po raznih benečanskih krajih, posebno pa v Veroni, kjer se je soznanil z urednikom Peregom. Bila sta več časa prijatelja. Konečno sta se pa sprla, toda zarad tega vendar še živa duša v Veroni ne misli, da bi bil Maini njegov morilec. Toliko je na tem resnice.

Kar se pa tiče tako nagle smrti urednika Perega, ki se je dné 14. oktobra 1863 ločil iz tega sveta, čuje se sledeče resnično sporočilo: „Vero-

neški list, „ki je strastno sovražil vse, kar je bilo katoliškega, je imel v poslednjem času za urednika Perega, zagrizenega nasprotnika katoliških škofov, svetne kakor tudi redovne duhovščine. Vse, kar je nam katolikom sveto in častitljivo, grdil je z blatom najgršega psovovanja. Veronski škof, monsignor Canna je pohujšanje, ki ga je imenovani list delal, nekaj časa gledal. Vidoč pa, da je psovovanja čedalje več, je v sredi meseca avgusta omenjeni list katolikom prepovedal s posebnim pastirskim listom. Perego je kar besnil same jeze in je napisal strupen članek proti omenjenemu pastirskemu listu in celo vrsto psovajočih člankov proti škofu. Tako so bili zagrizeni, da bi bili tudi vsakemu protestantu čast delati. Nekoliko poprej prinašal je pa njegov list prav enake strupene članke proti škofu Trenišskemu, Čijoškemu in Tridentinskemu, ker so tudi po svojih listih svarili pred čitanjem brezbožnega „Roveretskega lista.“ Tudi škofijskemu kapiteljnu Videmskemu ni prizanesel, ker je ta svaril svoje verne, da naj se ogibajo cerkvenosovražne „Rivista Friulana.“ Pri vsem tem je bil pa še tako nesramen, da je pisoč tiste članke, vedno povdarjal, da je to zdravo za sveto cerkev, če ji je svetna oblast na čelu, ne pa, kakor trdi duhovščina, da mora ona sama svetno oblast cerkvene države v rokah imeti, kakor so to povsod cerkveni zbori določevali. Perego je ostal pri svoji zagrizenosti in je rekel, da je to njegovo katoliško prepričanje in da bo kot dober katoličan živel in tudi umerl. — Med tem združili so se pa vsi škofje tedaj še avstrijske lombardobeneške kraljevine, ter so izdali pre-

poved na čitanje sledečih treh listov: „Messaggiere di Roveredo“, „Rivista Friulana“ in „Giornale di Verona.“

V Benetkah so to prepoved na roženvenško nedeljo dné 4. oktobra 1863 razglasili. V Veroni bi jo bili imeli razglasiti drugo nedeljo 11. oktobra in sicer po vsih cerkvah. Preden se je pa to zgodilo, je o tem že Perego zvedel. Takoj se je vsedel in spisal dva dolga članka, v katerih je bil celo takó nesramen, Boga na pričo poklicati, da naj se ozre na ta njegov ugovor proti krivični škofijski prepovedi.

In res se je Bog hitreje nanj ozrl, kakor bi se bil Perego tega nadjal. Na grozen način ozrl se je nanj. Dne 11. oktobra bili so omenjeni listi po vsih cerkvah v Veroni javno prepovedani. Drugi dan prenesel je „Giornale di Verona“ uvodni članek pod naslovom „La Situazione“, ki je z najnesramnišimi besedami zabavljajl čez škofijsko prepoved. Članek ni bil završen, temveč je bilo napovedano nadaljevanje, ktereга pa ni nihče več bral. Vsak si je mislil, da je članek zarad tega izostal, ker je šel Perego popotovat, na kar se je vže več časa pripravljajl. Namenil se je bil na Nemško. Res je šel mož na potovanje toda, ne po Nemškem, temveč v — večnost. V redakciji je sedel in konec omenjenemu članku je pisal, kar ga zadene tako hud mrtvud, da je takoj čutil, da ne bo več dolgo pisaril. Ker je bilo stanovanje njegovo precej odročno, napravili so mu ležišče za silo takoj v redakciji. Tjekaj so ga položili in nič več ni vstal. Poslali so po zdravnika, ki je kmalo prišel z več

drugimi. Vse je bilo zastoj. Tudi po duhovna so mu poslali. Prišel je o. Franc Josip, rodom Tirolec iz Briksna. O tem se je Perego namreč svoje dni izrazil, da kedar bi umiral, bi si edino le njegove pomoči želel na poslednjo uro. Pobožni redovnik je prišel in je ostal do konca pri bolniku. Grozovite bolečine klale so ga po drobu in silno, obupno je kričal, zvijaje in premetavaje se po ležišči. Neskončno usmiljeni Bog mu je še vendar toliko časa dovolil, da se je spravil s katoliško cerkvijo, katero je ves čas svojega javnega delovanja sramotno napadal. Dné 14. oktobra ob 4 uri popoldne izdihnil je svojo dušo. Prav v tistej sobi stopil je pred večnega sodnika, kjer je poprej toliko strupenih člankov spisal proti materi katoliški cerkvi. Dné 16. t. m. so ga cerkveno pokopali, kar kaže, da se je na poslednjo uro spokoril in da je vse preklical, kar je proti katoliški cerkvi pisal. Kmalo po njegovi smrti razglasil se je preklic javno, kakor je bilo poprej pohujšanje javno. Silno je ta smrt ondašnji svet osupnila. Vsak, kdor je imel le še količkaj žive katoliške vere v sebi, je rekel, da je bila to živa priča božjega bitja, zaslužena kazen božja. Prijatelji njegovi so bili pa klubu temu tako trdovratni in zagrizeni nasprotniki sv. cerkve, da so se obrekovanja posluževati jeli, da bi bili le preklic bolj oslabeledi. Jeli so med ljudi trositi laž, da je bilo Peregu zavdano, češ, Jezuitje so ga spravili iz sveta.

Smešna je vsaka taka poskušnja, kajti če bi si hoteli njegovo smrt po naravnem potu razlagati, ni nič družega treba, kakor na Peregovo življenje ozreti se in ga primeriti z laškim pregovorom:

„Bacco, tabacco e Venere
Riducon' l'uomo in cenere“

kar se slovenski reče:

„Ženske, tabak in vino
Človeka spravijo v glino.“

Ker je Peregovo razuzdano življenje vse poznalo, celo njegovi prijatelji in strastni sovražniki jezuitov niso verjeli, kar so o njegovi smrti okoli trosili. Da bi se pa vendar dokazalo, ali je res zastrupljen, so ga po smrti zdravniki razparali in pregledali. Izrekli so se, da njegova bolezen ni bila nič drugzega, kakor silno hudo vnetje črev in pa vsled razuzdanega življenja bolni mozek v hrbtanci. Razuzdano življenje njegovo bilo je tudi vzrok, da je ob svoji smrti tolikanj dolga zapustil, če prav je imel 14.000 lir podpore in pa kavcijo so zanj založili.

Perego je tudi silno divjal proti knjižici, ki je leta 1863 v Benetkah izšla pod imenom „casi, che non sono casi“ (slučaji, ki niso slučajji.) Mož si izvestno ni mislil, da bo prav tisto leto sam dal spisovatelju omenjene knjige povod za novo dogodbo, ktera naj bi vsem zaslepljencem oči odprla, da stari Bog še vedno čuje nad svojo sveto cerkvijo in njenimi služabniki.



II. Nepokorščina nasproti dušnim pastirjem.

23. Spoštuj duhovna.

Dogodba tukaj napisana je že silno stara; nikari pa ne misli, da bi zarad tega več resnična ne bila. Dogodila se je na kmetih nekaj milj od Ajzanca leta 1640. Ondi sta namreč živela v neki vasi dva silno razuzdana dečka, ki sta bila občini na veliko pohujšanje. Duhovni oče tiste občine svaril in opominjal je njuna očeta, pri katerih je pa prav slabo opravil. Namesto, da bi si bila ljubeznjivo opominjevanje skrbnega dušnega pastirja k srcu vzela, sta se mu še le prav po robu postavljala. Kar naravnost sta mu v oči povedala, da naj se gospod le rajši za svoj brevir briga mesto za njune družbinske razmere. Kaj je hotel dobi dušni pastir temu nasproti odgovoriti? Rekel jima je: „Jaz sem vaju posvaril, kot dušni pastir vaji besede pa niso besede katoliškega kristjana. Le pazita, da vaju Bog ne bode kaznoval zavoljo hūdobij vajinih sinov, ktere sedaj pospešujeta, s potuho, ktero jima dajeta!“ Človek bi si mislil, da si bo mož k srcu vzela besede svojega dušnega pastirja, toda motil bi se, kdor bi se kaj takega nadjal. Pomilovanja vredni oče se je še po celi župniji hvalil, kako da se je župniku dobro odrezal,

ki si bo odslej na dalje izvestno dvakrat premislil, preden se bo zopet drznil opominjati ga.

Sobota je prišla in govoricca o tem se je že raznesla po celem mestu. Gospodu župniku se toraj pač ni nič umestneje zdelo, kakor v nedeljski pridigi od daleč nekoliko na to stvar cikniti. Storil je, toda z vso opreznostjo in ljubeznjivostjo, kolikor si je le morete pri skrbnem dušnem pastirji misliti. kogar je pridiga prizadevala, jo je tudi občutil, če prav si je ni prav nič k srcu vzel, pač pa je po župniji okoli zabavljaj, da je to navadno duhovensko maščevanje, da, kar si komu ne upajo med štirimi očmi v obraz povedati, to zvlečejo na prižnici na dan. Toda njemu to nič mari, naj se govori, kar hoče. Mladostna postopača divjala sta pa tisti dan huje, kakor sploh kedaj poprej, prav župniku za nalašč! Če bi bila vedela, kako blizo da je že teška roka Gospodova, bi bila pač prijenjala! Da izvemo!

Drugo jutro prišla je huda ura. Ona dva divjaka drla sta z dvema poštenima fantičema v zvonik zvonit. Komaj dobro tjekaj dospevši začno zvoniti; kar strela v obližje vdari. Vsi štirje se zbojé in zbeže po stopnicah doli. Takoj na to za bliska se zopet. Strela švigne skozi zvonik po stopnicah doli med omenjene štiri paglavce, kjer prvega in tretjega v smrt pobije, ne da bi se bilo drugemu in poslednjemu kaj žalega storilo. Ubita sta ostala v zvoniku mladostna dva brezbožnika, pri življenji pa oba pošteno izgojena nespridena fantiča. Iz zvonika švigne strela v cerkev, kjer vrže ondi klečečo mater enega ubitih malopridnežev

iz klopi s tako silo ob zid, da je nezavestna obležala; ubila je pa ni. Vsa občina je soglasno pripoznala, da je bila to očitna kazen božja.

Dogodba ta če prav že stara, ni še zgubila svoje veljave tudi za današnje čase; posebnega priporočila je vredna za svarilni izgled vsim tistim, ki svojih dušnih pastirjev ne spoštujejo.

24. Ples v postu.

Mesto F. v Šleziji je imelo leta 1846 precej veliko razposajene mladine, kterej se je postni čas že od sile predolg zdel. Da si ga okrajšajo, sklenili so napraviti velik ples. Duhovni pastir, uže prileten starček je na vso moč oporekal in dokazoval, da to ne gre, da bi na postno nedeljo katoliška mladina plesala, ko vsak pošten kristijan nedeljske večere daruje premišljevanju Kristusovega trpljenja. Toda vse je bilo zastonj. Ples je bil določen na sredpostno nedeljo zvečer. Postavili so si lastno plesišče iz desk skupaj zbito — za silo — ker niso dobili gostilne; postavili so si oder iz rezancev, ktere so z deskami obili po obeh straneh, prazen prostor v sredi pa so z mahom zamašili. Ker je bilo mraz, postavili so tudi nekaj železnih peči notri, ki so se morale dobro kuriti, vsaj toliko časa, da se razgreje kri v plesalcih. Ni bilo še dobro polunoči kar se cela stran plesišča kar h krati vname in v plapolajočem plamenu posveti. Vse je bežalo, kakor hitro je moglo. Mnogo jih je pri tem begu ponesrečilo in hudo ožgani so

tudi mnogi zapustili kraj norije. Žalibog, da jih je tudi mnogo plamen pogoltnil in končal. Najbolj srečni so bili tisti, ki so se samo nekoliko opekli, če prav so tedne in tedne na opeklinah trpeli. Posvetnjaki so seveda trdili, da je to čisto navaden slučaj, ki se je prigodil; nastal je namreč vsled prehudo razbeljene peči, ki je provzročila, da se je mah vnel med deskami, kar je požar napravilo. Tiste tri, ki so pa ples osnovali, je pa Bog prav hudo, prav občutljivo potipal. Vsi trije so bili tako opečeni, da niso nič več ustali. Na veliko šrečo spoznali so vsi trije v nesreči živo kazen božjo, so se skesano spokorili in nadjajmo se — da je zemski ogenj rešil tri duše peklenškega ognja na onem svetu.

25. Poslušaj glas svojega dušnega pastirja.

Duhovnik pripoveduje, da je pred nekaj leti služboval v A., kjer je čul neko nedeljo zjutraj pred službo božjo na sosedovem skednju snopje skladata. Sosega sem poznal kot silno skopega gospodarja in sem si takoj mislil, da mož izvestno sedaj snopje sklada, kar ga je sinoči pozno domu pripeljal. Tako delo v nedeljo zjutraj zdelo se mi je vendar popolnoma odveč in za to sem se namenil na sosedov pod, da ustavim onečastenje nedelje. Dobro sem ga bil spovedal! Mož mi je tudi takoj obljubil, da bo z delom prenehal, samo tiho naj bom, da ne bodo drugi ljudje slišali, ki gredo tu memo že k službi božji. Pustil sem ga na te besede.

Kmet se je bal, da bom morda v cerkvi kaj v misel jemal prvo ali drugo cerkveno zapoved in ga zarad tega ni bilo v cerkev; bal se je namreč, da bi mu ne bil ene ali druge od strani zasolil. Med tem, ko smo imeli v cerkvi službo božjo, napadel ga je zopet skopostni hudobec in mu ni dal miru, da sta šla z najstarejim sinom iz novega snopje skladat. Sedaj ga je pa že čakala kazen božja. Vže sta skoraj delo dognala, kar se kmet na vozu stoječ opoteče, pa znák in si zlomi zatilnik. Takoj je mrtev obležal. Ko bi bil ubogal svojega dušnega pastirja, bi mu ne bilo treba umreti.



III. Praznovanje gospodovih dni.

26. Dragi lešniki.

Glažup je bil mlad delavec v Gentu, ki se je v nedeljo in praznik, kedar je bil prost, raznovrstno kratkočasil, le po kristijansko malokedaj. Neko nedeljo o jeseni mu pride na misel, da bi ne bilo slabo, ko bi šel takoj dopoldne lešnike brat. Ko se mladeneč potika od grmovja do grmovja, mu kar h krati tal zmanjka pod nogami in preden se je zavedel, je bil pet metrov globoko v zemlji. Padel je v vodnjak, ktereга so pred več leti na tistem kraji kopali, vidoč pa, da ni vode, so delo

popustili in je jamo s časoma grmovje prerastlo, da se niti videla ni.

Mislite si sedaj položaj nesrečnega mladenča. Bolečine, ki jih je padši skupil, so bile takoj pozabljene, kakor hitro se je zavedel, kje da je in kaj da se je z njim zgodilo. Dobro je vedel, kako da je tu daleč od ljudi in da če tudi še tako vpije, ga ne bo nihče slišal, ki bi mu prišel na pomoč. Vendar, sila kola lomi! Mladeneč si je mislil, bolje je vpiti, kakor pa glada poginiti tu med podganami, mišemi in drugo nesnago. Lahko se zgodi, da te čuje kak lovec. Zato je tudi kričal na pomagaj, kar mu je le grlo dajalo. Ves njegov krik je bil v nedeljo in v ponedeljek zastonj. Lakota ga je jela nepopisljivo mučiti, in ni je vedel drugače tolažiti, kakor da je lovil miši in podgane, ktere je kar surove hrustal. V torek prijemala se ga je pa že blaznost, ki je trajala do srede opopoludne. Kričal je, kar je mogel in sedaj ga je v resnici čul neki lovec, ki je takoj hitel bližje in ga je s pomočjo drugih ljudi, ki jih je tjekaj poklical, rešil na pol mrtvega iz groznega položaja. Skrbni postrežbi in pomoči ter milosti božji posrečilo se je, da so ga ohranili pri življenji. Če bi bil šel mladenec v nedeljo lepo v cerkev namesto lešnike brat, bi se mu to ne bilo zgodilo.

27. Žalostni konec plesù.

Ob Tengenškem jezeru imele so lanskega leta dne 26. aprila somenj in ob enem tudi ples v neki gostilni. Štirje fantje in dve deklini, vsi pri

dvajsetih letih, sklenili so „dan Gospodov“ in somenj na plešišči zaključiti, kar so tudi res izpeljali. Do ene ure po popolunoči so plesali, tedaj so se pa odpravili domu na pot, ki jih je peljala, preko jezera. Najeli so si ptujo ladijo in hajdi na globoko. Ljudje so jih videli odhajati, kaj se je pa potem zgodilo, nihče ne vé. Vseh šest je vtonilo! Ne bomo sodili ne tako in ne tako, z dobro vestjo pa lahko rečemo, da je plešišče jako nespodoben kraj za pripravljanje na smrt. Ko bi si vendar ta žalostni in premisleka vredni slučaj tudi naša mladina k srcu vzela, posebno kedar si išče zabave po plešiščih.

28. Pod streho je!

Emental imenuje se na Švicarskem lepa dolina, kjer se izdeluje tudi jako okusen sir. V tistej dolini je živel med drugimi tudi kmet Štefan, sin pobožnih starišev, če tudi sam ni dosti po Bogu vprašal, kakor tudi se ne zmenil za ljudi. Prišlo je poletje in rž je bila zrela. Mnogo je imel požete na njivi v soboto večer. V nedeljo zjutraj jele so se goré zavijati v temne meglé in vse je tako kazalo, da bo ploha. Štefan pokliče družino in ji ukaže takoj oditi na polje po snopje. Če mu ga pred dežjem še tisoč domu spravijo pod streho dal jim bo vina, da bo od mize teklo. Iz kota prikrunca pa stara mati njegova opirajoč se na dve bergli in s povzdignjenimi rokami Štefana prosi, naj ne sramotí nedelje. Od kar je ona pri hiši, niso še nikdar v nedeljo ali praznik snopja

vozili in vendar jim ni še nikoli kruha manjkalo. Štefan se je prevzetno zasmeljal in rekel: „O kaj to, sedaj so čisto novi časi in ti imajo svoje navade. Vsako novo leto skuša se s svojim prednikom, kako bi se dalo več pridobiti!“ Družina je res odšla snopje vozit, stara mati pa na zapeček molit in jokati.

Vže je bilo tisoč snopja pod streho, ko padajo prve kaplje, teške kakor svinčenke; kar pokalo je po leseni strehi.

„Glejte mati,“ veselil se je štefan, snopje je že doma pod streho. Vse je šlo po sreči. Sedaj naj treska in lije, kolikor hoče, pod streho je!“

„Ali nad tvojo streho jo streha Gospodova!“ pristavi stara mati. Komaj pa je izgovorila, se silno, da grozovito posveti, nad hišo pa je zagromelo, kakor če bi se bila imela zdrobiti v tisoč kosov.

„Jezus, Marija in sv. Jožef, treščilo je!“ vsklikne tisti, ki je prvi k sapi prišel in vse plane venkaj. Celo poslopje stalo je h kratu v ognji, ki je do temelja pogorelo, ne da bi bilo mogoče le trohico rešiti. Štefan je stal ponižan na pogorišči in je zdihoval: „Pod streho je bilo, toda nad mojo streho bila je streha Gospodova!“

29. Grozen konec.

Dobro uro hoda od naše župnije je župnija R. Res je, da je poslednjim župljanom posebno v grdem vremenu težavno v cerkev hoditi, toda to jih ni-

kakor ne opravičuje, da kar celoma zanemarjajo službo božjo. Ti ljude so popolnoma podobni „izobraženim“ kmetom na Francoskem in v Belgiji, kjer jih lahko na vsakih pet korakov najdeš v nedeljo pri žetvi, košnji ali drugem hlapčenskem delu. Tudi na Laškem v tem oziru ni nič boljše. Vozil sem se nekdam med Rimom in Napoljem, kjer sem v prvi polovici julija, na drugo nedeljo je bilo — videl vse polno ljudi po polji, ki so pšenico želi in spravljali. Mislil sem, da je žito brž ko ne že preveč dozorelo, da se jim toraj silno mudi v nedeljo domú spravljati ga. Te svoje misli objavil sem Lahu, ki se je z manoj vozil. „Menda že!“ pravi mož pa tako ironično, da sem takoj zvedel, pri čem da sem. Kmalo na to srečala sva kmeta z voliči, ki je drva ravnokar nasekana iz gozda peljal. „Za drva se pa vendar ni mudilo, si mislim in bi bile pač lahko do ponedeljka čakale!“ To sem videl na Laškem. Ne dosti boljši o tem oziru bili so naši sosedje iz R . . . ške župnije. Ondotni vse časti vredni gospod župnik si je posebno veliko prizadeval, da bi jih bil zadrževal od oskrunjevanja nedelj, toda žalibog brez zaželjenega uspeha. Kakor so mladiči videli svoje stariše v nedeljo delati, tako postopali so sami, dostikrat pa še zdatno huje.

Če se je tu pa tam prigodilo, da je kak R . . . čan prišel iz cerkve in je pravil, kako da so se gospod župnik zopet jezili zaradi oskrunjevanja dni Gospodovih, delali so se ljudje iz takega človeka navadno norca in so mu k večjemu odgovarjali: „Ajdi, ajdi, cerkev nam tako ne uteče, saj

ni zajec!“ V posljednjem času pa, odkar je ljubi Bog g. župniku sam nekoliko pomagal, se je pa zdatno spreobrnilo v tem oziru. Morala je namreč poprej priti grozna nesreča, preden je ljudem oči odprla, da so sprevideli, da pravični in sveti vladar nebes in zemlje sedmi dan za-se zahteva. Stvar bila je pa takale:

Neki kmet dal si je vodnjak kopati, kterega so delali v živo skalo. V soboto zvečer prišli so do vode. Drugi dan v nedeljo dopoludne šine kmetu misel v glavo, da bi bilo dobro, če bi šel on sam v vodnjak vodo merit, koliko da je je. Dan je v nedeljo dopoludne tako silno dolgočasen, ker nikogar ni na zabavo. Popoludne je že še. Tedaj namreč pridejo skupaj sosede, da nekoliko karte pomešajo, kar je bila njihova domača pobožnost. Za to bo pa dopoludne čas, kakor nalašč za v vodnjak.

Žena ga prosi, da naj ne hodi danes, saj ima vendar še časa zadosti jutri, pojutranjem ali kedar se mu sploh ljubi. Le nedelje naj ne skruni. „E kaj nedelja,“ odreže se mož, meni je nedelja kakor ponedeljek, samo videti hočem, kako je tamkaj doli!“ Takoj na to se je podal z enako mislečim tovarišem proti vodnjaku. Kako pa da je „tam doli“ tega mož ni nikdar gledal sè svojimi telesnimi očmi. Preden se je podal v vodnjak, navezal je kamen na dolgo vrvico, ter ga je položil na kraj vodnjaka. Kedar bo kmet že spodaj, pa naj mu ga prijatelj doli spusti, da bo z njim vodo zmeril. Na to priveže kmet na konec vodnjakove vrvi še drugo vrv, napravi zanjko in se vanjo po-

stavi. Prijatelj začne pa vreteno odvijati. Kakih 9 metrov globoko se je že peljal doli, kar prijatelj po neprevidnosti v kamen trči, ter ga v vodnjak zbijе. Kamen pade spodaj stoječemu ravno na glavo, da je grozo zakričal.

Prestrašena žena vsklik iz vodnjaka zaslišavši takoj tjekaj steče in notri pogleda, prijatelj pa vreteno navija. Kar na enkrat žena grozno zarujove, česar se prijatelj tako prestraši, da vreteno spusti in se vrv zopet s silno urnostjo v vodnjak odvija. Zakaj li je žena tako obupno zakričala? Ko je v vodnjak gledala, zapazi ondi čez nekaj časa svojega moža z nogo v zanjki z glavo navzdol viseti. Kamen ga je bil namreč takoj toliko omamil, da se je omotičen v vodnjaku prekopicnil. Na silni krik so res takoj bližnji sosedje priskočili, in so nesrečnega iz vodnjaka potegnili. Rešiti ga pa le nihče ni mogel več. Padši v vodnjak si je tako možgane pretresel, da na kako okrevanje niti misliti ni bilo. In res, preden je bila nedelja pri kraji, je mož umrl. „Oj, ko bi me bil pač vbogal!“ zdihovala je vboga vdova sè štirimi otročiči, toda zastonj. Vse zdihtovanje ji ni moglo povrniti moža. Pač pa je dogodek povrnil ondašnji župnijski cerkvi zopet več kristjanov, ki so bolj redno dohajali k službi božji. Žalostno je, če mora nebeški oče nas s takimi sredstvi spominjati naših dolžnostij.

30. Ne hodi v nedeljo na lov.

Leta 1881 podalo se je na Hesenskem neko nedeljo zjutraj med službo božji več mladih gospo-

dov na račji lov. Pridružil se jim je tudi že bolj starikav mož, ki je tudi lov bolje obrajal, kakor pa cerkev in božjo službo. Streljali so ob Renu. Kmalo naleté na tolpo rac, katerih so tudi nekaj vbili. Psov, ki bi jim bili vbite živali iz vode nosisli, niso s saboj imeli in zato ponudi se starikav možakar, ki je bil ob enem izvrsten plavač, da pojde v Ren po vbite race. Šel je, venkaj ga pa ni bilo nič več. Voda ob kraju je bila jako gosto zaraščena z raznimi travami in ločjem, ki je možu branilo venkaj splavati. Vidoč da nikamor več ne more, jel je klicati lovce na pomoč, toda nobenega ni bilo, ki bi bil hotel življenje zanj tvegati. Siromašno je poginil, ki je za nekaj grošev službo božjo opustil, in svoje življenje v nevarnost postavil, samo da bi se bil posvetnim gospodom postrežljivega skazal. Za večnega Gospoda, ki ga je še tisto jutro k sebi poklical, se pa bedak ni zmenil!

31. Nagla smrt oskrunjevalčeva.

Francosk župnik iz Algirja pripoveduje sledeče: Drugo nedeljo po novem letu pridigoval sem v X., kjer sem tedaj leta 1877 služboval za župnika, o potrebi praznovanja nedelje, ker jo je gospod sebi prihranil. Bog je moje propovedovanje blagoslovil z vidnim vspehom. Mnogo se je govorilo o tej pridigi in jaz sem to priliko porabil, da bi se delo vsaj v nedeljo nekoliko omejilo. To pa nikakor ni bilo vseč jednemu mojih župljanov, ki je bil jako hud nasprotnik veri. Razjezil se je in ob vsaki

priliki trdil, da se za moje pridige in ves moj trud niti ne zmeni ne. Prihodnjo nedeljo bo šel pa nalašč delat in to tako, da ga bodo župnik in župljani morali videti na njivi poleg cerkve.

Kakor je rekel, tako je storil. Na polji je bil, ko se je sveta maša pričela, in je še celo nekatere memogredoče nagovarjal, da bi se jim le bolj ostentativno pri svojem podjetju pokazal, da se Boga prav nič ne boji in kljub župnikovemu svarilu svoje polje obdeluje. Komaj pa se je jednemu memogredočih tako pobahal, kar ga tudi vže napadejo hude bolečine. Vse je moral popustiti, njivo in lopato in domu je moral, kamor se je mislil z veliko silo privleči — pa se ni. Moči so ga zapustile že med potoma. Hotel je v najbližnjo sosedovo hišo, da bi le nekoliko k moči prišel. Toda tudi tú ni prišel dalje kakor do vrat, kjer se je zgrudil. Ljudje, ki so ga videli, so mu hileli na pomoč, da bi ga dvignili kviško, pa je bil vsak poskus zastonj. Je bil vže mrtev. Vsak naj si o tem misli, kakor mu drago, naši župljani smatrali so ta slučaj brez izjeme za javno kazen božjo. Bog je predrzneža in zasramovalca njegove svete volje kar nevtegoma k sebi poklical v svarilen izgled vsim, ki se ne brigajo za njegove besede: „Posvečuj praznik!“

32. Posvečuj praznik!

V neki vasi blizo okrožnega mesta N. živel je precej premožen kmet, kteremu se je sploh dobro godilo. Mož je imel navado, da je šel vsako nedeljo

in vsak praznik, če je bilo le vreme za to, v bližnje mesto po opravkih. Meščani so se bili tega rednega gosta v nedeljo tako navadili, da bi da bili pogrešali, ko bi ga ne bilo. Če je morda v cerkev v mesto hodil, ne vem; to pa vem, da se je v mestu vedno pečal s posvetnimi opravki. Skupaval in prodajal je, kar mu je le količkaj na dobiček kazalo. Nekega dne vdari ga konj in mu zdrobi kost v nogi. Več tednov moral je v postelji ostati in tako svoja opravila zanemarjati, kar je tako neugodno vplivalo na njegovo premoženje, da se je jelo taisto vedno manjšati. Mož se je menda spametoval in sprevidel, da nedeljska barantija ne prinaša blagoslova k hiši, pač pa jezo božje pravičnosti.

33. Nedeljski kôsci.

Na Švicarskem živel je svoje dni uže bolj prileten kmet, kterega so liberalni časniki silno razsvetlili. Vsled tega je tudi menil, da ima pravico zabavljati cerkvenim zapovedim, duhovnom, posebno pa vsim tistim, ki so pridno v cerkev hodili. Prišel je čas košnje. Vreme je bilo ves teden, kakor naslikano, in vendar naš kmet ni šel poprej kosit, kakor še le v nedeljo. S štirimi kosci spravili so se na travnik, kterega polovico so dopoludne na veliko pohujšanje katoličanov in protestantov pobrili in to kakor se je kmet sam izrazil, na veliko žalost oziroma jezo župnikovo, ki je tako oestro pridigoval o nedeljskem posvečevanju.

Seno je bilo pokošeno, toda glejte, kaj se je zgodilo! —

Okoli ene ure je bilo seno že suho za nakladanje, kar se začno zbirati črni oblaki nad Sentiškim pogorjem. Kakor bi bil kvišku pogledal, pritegnil je silen veter iz nad gorá. ki si je jel s senom igrati. Hej, kako sta plesala — seno in veter. Više in više je šlo čez jarke in nasipe, dokler ni bila cela košnja reznešena in razprašena po vsej okolici. Malo minut je bilo zadosti, da je šlo delo štirih pridnih rok na vse štiri vetrove, preden so ga kmet in njegovi pomagači mogli rešiti. Kako je bilo razsvitljenemu kmetu pri srcu, si bo vsak lahko mislil, da pa tiste nedeljske košnje ni tako z lepa pozabil, to nam smete verjeti. Kakor se čuje, tolažil je moža ondašnji župan s liberalno zavestjo, da je bilo to vse čisto navaden slučaj. Kar je bilo pa v tistem kraju vernih kristijanov, katolikov kakor protestantov, so bili vsi v tem edini, da je bila to kazen božja za oskrunbo nedelje — gospodovega dne!

34. Nedeljsko delo nima blagoslova.

Ko je Bog dajal deset zapovedij med gromom in bliskom na Sinajski gori Mozesu, ga je posebno na tretjo opozoril z besedico „spomni se!“ — „Spomni se, da posvečuješ dan Gospodov, kristijan moj, sicer te zadene stroga roka božja, ki te bo strla in zmlela, kakor solnčni prah!

Bil je kmet, kteremu je bilo nedeljsko praznovanje deveta briga. Prav nič ga ni bilo sram v nedeljo ali praznik svojo njivo orati, ki je poleg velike ceste ležala. Če so se ljudje nad njim zgledovali, kaj je to moža brigalo? Kaj mislite, ali mu je to bogastva donašalo? Ali mu je to teknilo? Vse drugo prej, nego to! V celi okolici vam ni bilo človeka, ki bi bil nesrečnejši od njega. Če je komu goveja kuga živino pobrala, je bil naš kmet izvestno med tistimi nesrečniki. Ploha, moča, suša, uničevale so mu poljske pridelke. Ves trud in delo sta bila zastonj. Več ko se je trudil, manj je imel. Nesrečnež! Česa li se je nadjal za svoje brezbožno življenje? Tu se je mučil in trudil kot črna živina ondi ga je pa čakalo —.

Dobri sosedje so mu napake očitali. „O kaj to, jim je ugovarjal, Bog mi pač ne bo tako hudo zameril, če si tudi v nedeljo skušam pomagati. Saj vidi, kako globoko da sem zakacan in da bi si rad venkaj pomagal.

Bog je pa prav temu predrznežu silno hudo zameril. Zopet je prišla nedelja. Vaščani sosedje hiteli so v cerkev k službi božji, lakomni kmet pa na njivo na veliko pohujšanje memogredočih. To je bila pa tudi njegova poslednja predrznost. Še tisto noč stopila je bleda smrt k njegovi postelji in mu je pihnila luč življenja. Stopil je pred svojega Stvarnika nespokorjen in nespovedan. Kakor je živel, tako je umrl. Hladna zemlja sprejela je váse mrzlo truplo njegovo, kjer bo čakalo vstajenja in plačila.

35. Nič več ne.

„Prijatelj, kaj pa si tako otožen, kakor bi imel vseh sedem naglavnih grehov nad saboj?“ — vprašal je nekega jutra Anton svojega večletnega prijatelja Bogomila.

„Lahko se ti je smejati!“ pravi Bogomil, če bi bil pa tebi danes tak-le listič v roke prišel, bi se pa izvestno tudi ne držal na smeh. Tu le beri. Štirideset goldinarjev zahteva od mene lekarna za zdravila, ki jih je vživala več mesecev moja bolna žena. Dvajset goldinarjev pa zdravnik. Sedaj pa sam premisli, če se more človek ob takošnjih okoliščinah lepše držati, kakor se.“

„Je že res in vse ti priznavam, toda le poguma nikari ne zgubi in vse boš zmagal. Le pridno delaj, nekoliko štedi in moli vmes, pa Boga zahvali, da imaš zopet zdravo ženo in videl boš, da boš z božjo pomočjo vse zmagal.“ —

„Verujem ti, kajti tudi sam sem si že tako mislil. Pri vsem tem sem se pa iz te dogodbe nekaj naučil, kar ti moram povedati.“

Znano ti je, da nisem popolnoma napačen človek. Kolikor toliko lahkomišljen in vesel sem bil pa venderle. In to je bilo vzrok, da nisem tako strogo pazil na nedeljsko praznovanje. Mislil sem si: e kaj, nekaj ur dela v nedeljo zjutraj in praznik — to božji časti ne bo nič na kvar, meni se bo pa kolikor toliko poznalo. Tako sem delal blizu štiri leta. Med tem sem pa nekdam čul pridigo našega gospoda o nedeljskem praznovanju

„Kar si pridobiš v nedeljo z delom, h kateremu te ne priganja sila, je nepošteno pridobljeno, in tisto si bo Bog ob svojem času že poiskal. Bolezni in druge take reči so njegovi posli.“

Pridiga mi je bila prav všeč, vendar pa sem si mislil: „Ej, saj prav tako natančno pa menda tudi ne bo!“ Pozabil pa tistih besedi nikdar več nisem, vedno so mi donele po ušesih in vedno so mi odmevale v srcu. Ko sem pa ta le računa iz lekarne in od zdravnika prejel, mi je pa kar zabučalo po ušesih. Vsedel sem se namreč neko nedeljo popoldne in sem jel računati, kakor in kolikor sem znal, da bi zvedel, kaj da sem si vendar v teh štirih letih z jutranjim nedeljskim delom prislužil. Naračunal sem blizo šestdeset goldinarjev. Hudo mi je postalo pri srcu, toda za trdno sem sklenil, da v nedeljo in praznik ne bom nič več delal.“

· 36. Nedeljsko seno.

Westfalen imenuje se na Nemškem pokrajina ob Renu ležeča. Ljudje, ki ondi žive se po veri ločijo v dve poglavitni panogi: v katoličane in luterance. Neki kmet imel je v nedeljo seno na travniku suhó, ki je bilo za vožnjo, kakor nalašč. Kmet se ni dolgo pomišljal, temveč je zapregel in hajdi ponj. Vže se je vračal z velikim vozom v vas nazaj. Na mostu stoječ, župnijski hiši prav nasproti vгляda kmetič gospoda župnika pri oknu stoječega z glavo zmajavati.

„Gospod župnik! nič se ne bojte, zakličite mu kmet porogljivo gori, mojim konjem bo seno prav tako dobro šlo v slast, kakor če bi ga bili še le jutri vozili!“ Gospod župnik še ni imel časa pomisliti, kaj bi odgovoril, kar jeden konj brčne in predrznega kmeta v smrt pobije. Kmet pade, konji se splašijo, razbijejo most, planejo v globoko vodo, kamor tudi voz za seboj potegnejo. Konji so utonili, seno je pa v vodi ostalo. Konjema seno ni šlo prav nič v slast. Ondašnji prebivalci so si dogodek dobro zapazili in niti jednemu ne pride na misel, da bi šel v nedeljo seno vozit.

37. Nedeljski zaslužek!

Leta 1861 zidali so v Turinu novo palačo za parlament. Dne 27. januvarija je bila ravno nedelja in sta se pri delu tiste palače dve grozni nesreči zgodili. Vlada je namreč na to pritiskala, da bi bilo delo čim preje tem bolje dodelano in je ukazala tudi v nedeljo delati. Bilo je nekako 2 popoldne, ko si je eden najspietnejih in najboljših delavcev prizadeval čez povprečen tram most potegniti. Deska se mu je zmuznila, nesrečnež zgubil je ravnotežje in je padel tri nadstropja globoko, kjer je takoj mrtev obležal.

Pol ure kasneje zgodila se je druga nesreča. Neki drug delavec imel je nekaj opraviti v dvorani, kjer bi se bil imel ob svojem času obesiti veliki svetilnik. Tudi temu je zmanjkalo tal na tramu, kjer je stal. Prevagal se je in zgubil ravnotežje.

Padši je na tleh obležal. Prenesli so ga v bolnišnico sv. Roka, kjer je drugi dan umrl. Na delavce je to tako silno vplivalo, da so se kar spogledali in rekli: „Kolišen pa je ta nedeljski zaslužek, da bi tvegali svoje življenje zanj?“

38. Nekaj veselega.

Piše nam prijatelj sledeče: „Okoli in okoli naše župnije se ljudje že jako malo zmenijo za sveto nedeljo in praznik Gospodov. Hvala Bogu, da se ta grda razvada pri nas še ni ukoreninila. Do sedaj nas je Gospod nebes in zemlje še vedno očitno poplašal za našo verno udanost. Lahko pa rečem, da nikdar še ne takó, kakor letos. Dvakrat pobila je toča okoli in okoli nas in obakrat je Gospod nam milostno prizanesel. V soseščini je vse do drobnega zbila, pri nas se je komaj poznalo, kje da je ob meji župnije kako zrno padlo. Vselej je bila huda ura tik naših meja in nikdar nam ni bilo sile. Samo v vasi na izhodno stran ležeči osmukala je nekoliko poljske pridelke — zakaj — prebivalci sami dobro vedo in so se jim tudi takoj oči odprle. Sploh se nam je pa od treh strani grozila in od nobene razven iztočne nam ni bilo sile. Ali je bil mar to slučaj? Tisti, katerim je pobila, pravijo da „ne!“ Izvestno nas je tudi varoval pred hudo uro praznik ki ga obhajamo vsako leto na sv. Ane dan s prošnjo, da bi nam Bog s točo prizanašal. Naši predniki so ga vpeljali in vedno zvesto držali. So že vedeli, zakaj.

39. Za mlinarje.

Bil je mlinar skopuh na Francoskem, kteremu je iz same lakomnosti skoraj vsako nedeljo in vsak praznik malin tekel. Da, celó med službo božjo drdrala so mu dostikrat neprestano kolesa. Imel je mlin na sapo. Zopet je prišel velik praznik in naš mlinar je šel mlet mesto k službi božji. Opoludne je še delal. Žena ga je že s kosilom čakala, toda zastonj. Ker ga le ni bilo od nobene strani, ga gre iskat. Našla ga je mrtvega. Veternice, katerim je po božji volji preblizo prišel, so ga ubile.

40. Oskrunjevalci nedelje.

Angleški sodnik Holt je bil v svoji mladosti jako zanikrn človek in se je v družbi družih lahko-mišljencev marsikako nedeljo potepal, namesto da bi bil šel k službi božji. V poznejših letih spozna nekega dne v človeku, ki ga je k smrti obsodil, enega svojih mladostnih tovarišev, ter ga po drugih povpraša. Le-ta mu odgovori, da sta od vseh tistih tovarišev oskrunjevalcev on in sodnik poslednja še na svetu. Nobeden izmed vseh ni umrl naravne smrti. Nekteri so zapadli roki pravice, drugi so pa tako s silovito smrtjo umrli.

41. Nedeljski zabavni vlak.

Današnja dôba skoraj nič več poznati ni, da bi bila krščanska, tako so ji židje vtisnili svoj

pečat. Kamor se ozreš posebno po velikih mestih povsod vidiš krivokljuna žida, ki že kaj počne, kar vernega kristijana žali, če tudi se mu daje pri tem še prav dobro izžemati. Najnesramneje židovska vpeljava današnje dôbe so pa zabavni vlaki v nedeljo in praznik, ki navadno vozijo med službo božjo tako in malomarne vernike od nje odvrtaajo. Vse toži o slabih časih in vendar je gnječa po zabavah, po zabavnih vlakih vedno večja. Bog tako onečastovanje svojega dneva nekaj časa mirno gleda, kedar mu je pa zadosti, oh takrat pa tudi po zabavnih vlakih seže z močno svojo roko in jih drobi, da drobci na vse strani leté.

Tak izgled svoje nevolje pokazal je Bog na angeljsko nedeljo leta 1882 v Freiburgu na Nemškem. Napovedan je bil zabavni vlak iz Kolmarja z 1200 ljudmi, ki je tudi redno ob pravem času prišel. Popotniki namesto v cerkev, podali so se ravno med službo božjo na grad, kjer je bil lep razgled, kjer so vriskali in se veselili, kakor na pustni večer. Kedo bi si bil pač mislil, da bodo vže čez dvanajst ur prav ti ljudje jokali in si v obupnosti lase z glave pulili?

Dan je bil silno vroč, zrak pa poln soparice in k hudi uri se je gnalo. Zvečer, kedar se je približevala ura, da bi se bil odpeljal zabavni vlak nazaj v Kolmar, je bilo že temno, kakor v peči; le žarni bliski lomili so se iz nakopičenih oblakov, spremljalo jih je pa zamolklo gromenje. Toda to vse ni bilo še prav nič družega, kakor le predigra v groznej drami, ki se je imela to noč dovršiti.

V Freiburgu je skoraj že vse spalo, ko nastane ob polnoči velik vrišč po ulicah, kakor bi bil ogenj. Gasilcem se je trobilo in grozna nesreča se je oznanjevala: zabavni vlak, ki se je ob 8 zvečer iz Freiburga v Kolmar vračal, se je pri Hugstettenu iztiral in vse je menda drobno.

Zgodila se je pa vsa nesreča takole: Vlak je hitel po ravni progi speljani po močvirnem svetu med gozdi. Vže je bil uro daleč od Freiburga, kar se parni stroj iztira, čez meter visok nasip prekopicne in se globoko v zemljo zarije. Petnajst do osemnajst voz nakidalo se je na stroj drug vrh družega, nekaj jih je šlo pa kar na drobne kosce. Le nekaj malega je ostalo voz na progi, da se jim ni nič zgodilo. 127 oseb ječalo je več ali manj poškodovanih, ktere so v bolnišnico prenesli. Koliko pa je število tistih, ki so bili v zasobni postrežbi. Mrtvih je bilo do 3. zjutraj 40, ki so jih izpod razvalin venkaj zvekli; vseh pa niti dobili niso, ker so bili vozovi še vedno drug na drugem nakopičeni.

Grozen je bil pogled na te nesrečneže, ki so v največjem dežji ondi po travniku ležali, umirajoči, drugi že mrtvi. Rumenkasto zeleni bliski in pa krvavorudeče plamenice so jih osvitljevale! Tu vam je ležal skrbni oče poleg svoje dorastle hčere, ondi mati poleg male deklice, tam zopet kak otrok, vmes pa so obupanega srca iskali svojih tisti, ki so ostali pri življenji.

Mnogo zdravnikov odšlo je takoj z gasilci na kraj nesreče. Odpeljali so se s posebnimi vlaki, drugi hiteli so tjakaj z vozmi. Vsekako pa je

dolgo trajaló, preden so dospeli k ponesrečenim usmiljenja vrednim, ki so ležali na močvirnem travniku v tolišnjem dežji, nekteri pa še celo v vodi.

Jeli so reveže nakladati na vozove, ki so iz Angstettna tjekaj na pomoč prihiteli in jih voziti v bolnišnico, kamor so pa le na lahko, poškodovani srečno dospeli, kajti drugi so pomrli vže med potoma.

Podobe, ki se je na kraju nesreče opazovalčevemu očesu vtisnila, ni mogoče popisati. Misli si le kup razvalin, pod tistimi pa deloma zmečkane še žive ljudi, deloma tudi popolnoma strte mrličé! In zabavni vlak, joj kakošen je bil pogled nanj. Poslednji trije vozovi ostali so na tiru, drugi trije pred njimi so bili že zariti v nasip, če tudi še niso bili prekopicnjeni. Takoj za temi se je začela pa razvalina — podrtija. Prvi voz je ležal počez, drugi se je postavil preko njega, tretji zraven obeh na glavo, četrti je bil razbit, da so deske na vse strani štrlele. Tudi stroj zaril se je bil globoko v močvirno zemljo. Sila je bila tolišnja, ki je tu vplivala, da je nekaj vóz razbitih še pred strojem ležalo. Vse to je napravilo trden jez, za katerim se je jela vsled silnega dežja nastopajoča voda zbirati vže več čevljev globoko. Podali smo se toraj na drugo desno stran nasipa. Tu sem so bili pa ravno poprej mrličé znosili. Tu so ležali takoj 4; položili so jih drug poleg družega. Nekoliko dalje v grmovji zadeli smo na celo kopico mrličev, 20 do 30 jih je bilo. Če tudi so bila trupla celotna, je bil

vendar pogled grozen na krvave obraze in razbite glave.

Kaj je bilo povod tej grozni nesreči, se ne vé. Govorilo se je, da se je vsled obilnega deževanja železniški nasip zmeščal in se je podajati jel, vsled česar je stroj tir zapustil in v močvirje zašel. Drugi zopet so trdili, da je bila velika teža, da se je stroj moral iztirati, kar pa ni popolnoma vrjetno. Najbolj vrjetno je še to, da je kak zlodej nesrečo povzročil s tem, da je na tir kako skalo ali kak brun položil. S tem se njena tudi izpoved strojevodjeva in kurjačeva. Oba sta namreč ostala pri življenji. Soglasno sta izpovedala, da nič drugega ne vesta, kakor to, da se je stroj stresel. V tistem trenutku odletela sta tudi vže oba vsak na eno stran in vozovi jeli so se pa drug na drugega kopičiti.

Kolmarski popotnik, ki se je s tistim vlakom peljal in to v prvem vozu za sprevodniškem, tudi pravi, da ni drugega čutil, kakor krepek sunec, ki ga je dvignil kvišku; ob enem se je pa vlomila zadnja stena. Na desno in levo padali so ljudje, njemu se pa ni prav nič zgodilo. Voz v katerem se je vozil, se je pri nesreči prekopicnil. S težavo izmotal se je popotnik venkaj in prav s tako težavo rešil je ženó. Ostalim že ni mogel nič več pomagati. Huda ura je nastala in dež je lil kakor iz škafa. Bliski razsvitljevali so za trenutke grozni prizor, kjer nisi drugega čul, kakor srce pretresajoče ječanje ranjenih in klicanje žalostnih otrok po svojih stariših, ter obupnih roditeljev po zgubljenih ali vsaj pogrešanih otrocih. Neka gospa

zataknila se je pri padcu iz voza med peresa pri kolesih, kjer je tako nesrečno obvisela, da se je z glavo zemlje dotikala. Najprvo so prinesli desk, s katerimi so jo podprli, na to so pakmetje s sekirami pritisnili ter so voz razbili, na kar jim je bilo možno peresje še le nekoliko odjenjati, da so gospej nogo venkaj zvelkli. Toda v kakošnjem položaju je bila reva? Vsaka noga je bila najmanj dvakrat zlomljena v piščali in stegnu. Sam Bog ve, koliko je bilo pa nesrečnežev pod razvalinami, za ktere v prvem trenutku niti vedeli niso. Nekaj se jih je videlo. Ondi le ležal je pod kolesom, ki ga je grozno grdo premečkalo, človek, kateremu se je videlo, kakor bi se bil v poslednjem trenutku še branil neizmerne teže, ki se je nanj zvalila, na kar pa niti misliti ni. Tudi tega ni bilo mogoče poprej venkaj zvelči, dokler se komad za komadom ne odpravi iz razvaline. Nekoliko bolj nazaj je bila pa največja podrtija, kar si je le misliti morete. Ondi je bilo vse namušano, razbiti vozovi in pomorjeni ljudje, ter večinoma vse v zemljo zarito. Grozen Vam je bil ta prizor! Tu noga umorjene gospe, ondi glava mrtvega gospoda, na tej strani vidiijo se zmečkane roke, ondi odtrgana noga. Toda ne bomo na dalje slikali groznega prizora, ktereга bi le kak Vereščagin dostojno opisati in naslikati znal. Toliko pa moramo reči, da kdor ima srce in kdor pozorišča take nesreče ne gleda le s telesnimi očmi, ta komaj komaj obseže vse občutke in misli, ki se mu pri takem prizoru vsiljujejo. Pred vsem stopijo ti živo pred oči vsi tisti nesrečniki, ki jih je tukaj ne-

nadno smrt zasačila. Največ umrlo jih je takoj že v tistem trenutku, ko se je nesreča zgodila. Toda kedo pa popiše grozni strah, ki se je v tistem trenutku pred smrtjo vsakega polastil? Kaj pa tisti nesrečniki, ki so še več ali manj časa živeli pod razvalinami zdihovajoč! Kdo ve, koliko bi jih bili še lahko rešili, če bi bila pomoč ob pravem času? Kaj pa še le trpljenje tistih, ki so bili le nekoliko poškodovani, pa si v temni noči pod razvalinami niti pomagati niso mogli!

To vse je telesno trpljenje; kaj pa je doletelo vboge duše tistih nesrečnikov, ktere je božja jeza od veselice, iz ktere so se ravno peljali, pa naravnost klicala na račun pred sodnji stol večnega in neskončno pravičnega sodnika? Bog se jih usmili! Bog jim bodi milostljiv. Kolikor se je ondi duš še rešiti dalo se je vestno zgodilo, kajti duhovna pomoč iz sosednjih župnij je bila takoj na mestu nesreče, kakor hitro se je tista zvedela. In konečno, kedo pa popiše brezumno žalost, v katero je zabavnih vlak na stotine poprej srečnih družin spravil? Tu je bila roka božje jeze prav tako očitna kakor leta 1881 dne 8. decembra na Dunaji, kjer je taista tudi na sto in sto ljudi pri razkošni zabavi v gledališči zasačila, od koder jih je poklicala v večnost.



IV. Predrznosti predpustom in na plesu.

42. Na plesu.

Dostikrat se čuje, kako da so Slovenci nerodni in neomikani ljudje. Toda verujte nam, da so Nemci in drugi narodi posebno v verskem oziru še desetkrat slaběji in nerodnejši od nas. V Povesenu na Brandenburškem je bila nekdanj mladina v nekej gostilni na plesu. K hudi uri se je jelo gnati; blisk in grom jela sta stresati neba obok. Plesoča mladina se pa za to jako določno besedo božjo ni zmenila, da še šalila se je z njo. Eden razboritih plesalcev vzame namreč svojo čašo, gre z njo pred vežo na prag in Bogu „na zdravje“ napije. Napil mu je pač, toda izpil pa iz napitega kozarca ni več. Zabliskalo se je in predrznež je padel po tleh v živo svarilo vsem zasramovalcem svetega bitja božjega.

43. Zasramovanje Kristusovega trpljenja.

Leta 1872 so si na Švicarskem v Züriškem okrožji v občini Wald zmislili, da bi ne bilo slabo, če bi na debeli četrtek napravili gledišče, kjer bi na šaljiv način predstavljali Kristusovo trpljenje. Nobenega ni bilo v celej družbi, da bi bil rekel: fantje nikari, greh, strašan greh je to! Pri vsej

svoji spridenosti, so bili pa vendar še — ne vemo kako bi rekli — ali tako strahopetni ali pa so se morda vendar bali kazni božje, da ni hotel nihče na križ. Vsakega je bilo strah zasramovanje največjega dokaza ljubezni božje do tolišnje stopinje tirati. Konečno se pa vendarle nekdo dobi, ki se je dal na križ privezati. Postavili so ga kviško. Toda, ko so ga pa zopet doli sneli, zasramovalec ni mogel nobene roke in nobene noge geniti. Kakor jih je na križi imel, tako jih je tudi obdržal in je kmalo nato umrl. Kdo bo tajil, da to ni očitna kazen božja?

44. Iz plesa v božji mlin!

V Dolenji Šleziji, v vasi Š. napravili so 14. januarija 1865 leta v ondašnji pivarni ples. Med godci je bil tudi mlad razuzdanec, ki je bil na daleč okoli na slabem glasu. Nocoj se je le-ta še prav posebno odlikoval z nesramnim govorjenjem in klafanjem. Zabavljal je tudi prav veliko čez sv. vero in se je bahal, da že deset let — od kar je bil prvo sv. obhajilo prejel, ni bil pri spovedi! Proti jutru jeli so drugi plešišče zapuščati, mladi godec je pa še ostal s posli svoje vmazane burke uganjajoč. Čez nekaj časa zapustil je tudi on na videz jako židane volje pivarno in je jel pot proti domu pod noge vbirati.

Komaj petdeset korakov od pivarne je precej globok potok, ki je bil čez in čez z debelim ledom pokrit. Na enem samem kraju je bila v ledu luknja

kjer so ljudje vodo zajemali za se in za živino. Mladi razuzdanec je krenil s pota v stran, je zašel k luknji in vanjo padel, kjer je takoj pod ledom zginit. Voda ga je vlekla pod ledom kakih dvajset korakov proti mlinu pod kolesa, kjer so ga dve uri kasneje mlinarski hlapci mrtvega našli. Sodnijskozdravniška preiskava je dokazala, da je bil takoj mrtev. Eno roko je imel v žepu, z drugo je držal pa palico. Iz vsega tega se da sklepati, da ga je smrt tako na nagloma, rekli bi zviškoma pograbila, da niti časa ni imel kesanja obuditi. V svojih grehah je stopil pred Tistega, o katerem se govori, „da je grozno pasti v roke živemu Bogu!“ Ko je dan zvonilo, zapustil je menda pivarno. Vernike je jutranji zvon opominjal svetih skrivnosti našega odrešenja, klafača je pa klical pred večnega sodnika. Kakor smo že rekli, luknja, kjer je v zamrznjen potok padel, ni ob potu, temveč nekoliko v stran, in je bil mlinski potok sicer povsod z ledom pokrit. Ljudje so rekli, da je bil to jako čuden slučaj, ki ga je s prave poti po kterej je navadno domu hodil, tjekaj zvodil, kjer je padel v roke živemu Bogu. Pred mlinskim kolesom so ga našli; — božji mlini počasi meljejo, pa drobno!

45. Maškeradna pošast.

Pariz menda še nikdar ni imel tako sijajnega predpusta in pustne maškerade, kakor leta 1832. Francozje so se nadjali, Bog ve, kakošne vspehe

da jim bo prinesla julijska revolucija in so se vedno globokeje v veselice potopljevali, češ, le dajmo saj imamo. Besnost po veselicah je bila že tolišnja, da so mislili, da jih morajo imeti. Posebno so pa denarni velikaši in borsni baroni za sijajne godove in velike plese denar kar s periščem razsipali. Poglavitno zbirališče vseh norij pa je bila maškerada v opernem gledališču, kjer se je vse trlo, če tudi se je že tisti dan po Parizu raznesla vest, da imajo v Londonu kolero, kar je marsikoga v dno duše pretreslo.

Novice, ki so jih o tej kolери časniki prinašali so bile pretresljive, število zbolelih gorostasno. Vse to pa ni prav nič zadrževalo vesele mladine in prismojenih starcev, da bi ne bili hiteli za — norijo!

Veliki ples je bil napovedan, vstopnice že večinoma kupljene, obleka za maškerado tudi že preskrbljena, s prijatelji je bila tudi že dogovorjena skupina, v kateri bo ta ali oni nastopil; kaj se je mar potem čuditi, da ni hotel nihče odstopiti, kdor je bil vže vsaj na eden ali drugi način zapleten. Ali je čuda, če je ves srednji stan tjekaj hitel, kjer si je kurent postavil svoj prestol.

Takoj ob začetku so bili vže vsi prostori tako napolnjeni, da je bilo komaj, vrjetno, kje bi se še prostor dobil za vedno dohajajoče nove goste. Ljudje, iz katerih je bila pisana množica sestavljena so bili dobre volje, kar si le misliti morete. Tu so mnogi stali in zijala prodajali, ondi so se gnjetle čaraste in šegave maske smejaše in poskakovaje, ondi zopet so se pari vrtili, kakor bi jim bilo šlo

nocoj za ves svet, kakor bi si bili imeli svet priplesati.

Nobenemu ni na misel prišlo in če je komu, tudi misliti ni hotel na to, da se je kolera iz Londona, kjer je tako grozno morila, tudi že v Parizu naselila in da bo morebiti že prav v kratkem času tudi na tem mestu veselja in norije svoj vstop naznanila. „Hejsa juhejsa! proč s skrbmi življenja proč z bojazljivostjo, — le veselo bratje dragi, saj samo enkrat živimo!“ Tako in enako so se navduševali veseli bratje, ki so bili tako zaljubljeni v predpustno radovanje, da bi niti svojega pogubljenja z odprtim žrelom po njih zevajočega ne bili zapazili, če bi ga jim bil sam Bog-Oče s plametečo roko narisal na steno ali pa če bi ga jim bil Bog v najostudnejši postavi med nje poslal, kar se je tudi zgodilo.

Proti polunoči prišel je namreč v dvorane črn domino, ki je kakor duh sedaj tu sedaj tam nastopil. Imel je črno krinko brez brade, ki je samo polovico obraza zakrivala. Druga polovica obraza, ki se je videla, je bila sicer divno lepa, ob enem pa tako stroga in resnobna, da si je marsikdo, ki jo je videl, mislil, ta domino moral je iz groba vstati in semkaj priti med vesele plesalce in druge veseljake, da jim s svojim nastopom kliče resni: „Memento mori!“ — „Spominjaj se smrti!“

Ni dolgo trajalo in črni domino je vse kroge z grozo napolnil, kjer se je prikazal. Govoril ni nič, tudi glasu ni nobenega od sebe dajal, pač pa je razširjal nepopisljiv občutek mrzlobe, kjer je nastopil. Ljudem se je zdelo, kakor da bi puhtela

v njegovem obližji mrzla ledena sapa, ki vse oledeni, in povsod življenje zatare. Smeh, je povsod vtihnili, kjer se je neljubi črni gost pokazal in ni bilo družega slišati, kakor le njegovi koraki po dvorani.

Vže čez malo časa obrnila je ta prečudna prikazen vseh pozornost ná-se. „Maškeradna pošast“, tako so črnega domino imenovali, vpletali so že po vseh kotih v razgovor, tako po veliki dvorani, kakor tudi po stranskih sobanah, kjer se je ob polnih mizah zopet najživahneje veselje začelo. Ondi je sedel v sredi jako živahne mladine neki Viktor d' Egridny, edini sin jako veljavne rodovine iz dežele, ki je sedaj prvič prišel v Pariz uživati predpustno življenje, kar je tem lažje delal, ker je imel vedno dobro rejeno možno na razpolaganje. Prav ta zadeva pridobila mu je pa tudi obilno prijateljev — vrstnikov njegovih. Posebno nocoj so bili jako dobre volje prišumečem šampanjcu, kar tudi do njihove mize pride osupljiva vest o maškeradni pošasti.

Divji ples, čarna družba, dražeče maske in peneče vino so duha temu mladenču že precej razburile. Takoj, ko je zvedel o tej „pošasti“, dvignil se je rekše, da bi tako čudnega gosta rad osebno poznal.

Viktor ni še spil poslednjega pred njim stoječega kozarca penečega vina, ko se njegovi prijatelji osupnjeni na vse strani umaknejo med sabo šepetajoč: „Tukaj je pošast!“

Kozarec na mizo postavivši, začuje Viktor šumenje težke svilene obleke in takoj nato spre-

leti ga nepopisljiv, čuden mraz, ki ga je v dno duše stresel. Več ni bilo dvoma, da je pošast v njegovi bližini.

Več ni bil tako pijan, kakor iz začetka, ko je svoje oči tjekaj obrnil, od koder je vlekel mrzel prepih in pa prihajalo šumenje. Prej ko ne bi se bil tudi on umaknil, kakor vsi drugi, ko je pošast ugledal, če bi ga ne bilo sram figamož postati.

„Dobro došla, pošast maškeradna!“ — nagovori čez nekaj časa Viktor črnega domino in se k njemu obrne. „Vsedi se semkaj k meni in povej mi, ali si prišla iz nebes ali iz pekla, ali si srečna ali ne!“

Ker se pa črni domino ni kaj prida zmenil za njegovo povabilo in se je delal, kakor bi hotel dalje iti, prime ga Viktor za roko, hoteč ga k sebi potegniti. Toda, kakor ga je hitro za roko prijel, ga je vendar še hitreje spustil; roka črnega domino je bila mrzla kot led in trda kot mrličeva.

„Kedo si, čudna prikazen?“ — vsklikne Viktor osupnjen in se za korak umakne. Namesto odgovora šel je črni domino počasi proti durim na nasprotni strani ležečim. — Ko se je črni domino iz dvorane zgubil in v drugo podal, jeli so se Viktorjevi tovariši zopet okoli njega zbirati, da bi ga zaradi pokaženega namena zasmehovali in mu nagajali.

„No, kje pa jo imaš?“ zavriščalo je kar h krati od vseh strani. „Ali mar pošast ni marala za tvoje povabilo? Ali pride?“ „Za božjo voljo, kaj pa ti je, ti si, kakor bi bil okamnel“ — vpili so drugi vmes. „Kaj pa si videl? Pa vendar ne glavo Meduze?“

„Marsikako šalo prenesem, ta mi je pa predebela!“ pravi Viktor, ki se je med tem že prvega strahu znebil, in se je ob enem tudi streznil. „Ta maska si preveč dovoljuje in zasluži, da jo kaznujemo! — Pomagajte mi, da jo zopet v pest dobimo in ji krinko iz obraza potegnemo.“

„Ne, nikari!“ odsvetovali so mu nekteri.

„Le za njo!“ kričali so drugi in teh je bila večina. Viktor se je postavil na čelo, drugi za njim in tolpa je hitela po sobanah črnega ledenega domino iskat.

Dolgo časa so zastonj iskali — konečno so ga vendar staknili; maska je bila namreč več časa nevidna, kar na enkrat pa je zopet prišla na površje med ljudi.

„Stoj, maškeradna pošast, stoj! vsklikne Viktor d' Egrigny, ne pojdeš nam iz tega mesta, dokler nam ne poveš, od kod in kdo da si!“

Črni domino je obstal, rekel pa ni nič.

„Govóri — sicer te bodemo prisilili! — kriči Viktor in mnogo drugih opic za njim, ki so mu zvesto sekundirale, kar je on povedal.“

Ko tudi na ta poziv ni bilo nobenega odgovora, jeli so mladiči v domino siliti. V jednem trenutku so ga obsuli, kakor ose tistega, ki jih draži. Viktor je pa prvi med vsemi stegnil roko, da bi mu potegnil krinko iz obraza.

Sedaj so pa slišali glas, votlodoneč, kakor iz groba: „Kaj hočete? Proč z vami, zaslepljenci — ki ne veste kaj delate!“

„Kaj čenčaš!“ zavrne ga Viktor, ki ni hotel še enkrat na cedilu ostati. „Zadosti dolgo si nas

vodil za nos! Sedaj hočemo vedeti, kedo da si in od kod!“

„Krinko doli in povej nam, kedo si“, pritegnili so spremljevalci Viktorjevi in so vedno bolj silni postajali.

„Vi hočete!“ — pravi tisti globoki in votli glas — „dobro — zvedite toraj! Iz Londona sem prišla in kolera mi pravijo. Vse, kolikor vas je tukaj, vse vas bom pobrala!“

Pošasti je takoj na to zmanjkalo. Zginila je kakor kafra; nihče ni vedel, ne kedaj in ne kam. Ob enem zgrudil se je pa Viktor na tla. Grozen krč ga je napadel. Prijatelji so si sicer prizadevali dvigniti ga, kar se jim pa na noben način ni hotelo posrečiti. Še le ko se je cela tolpa ljudi čeznj vdrla, kjer so se nekteri smejali, drugi jokali, tretji so kleli, četrti zabavljali, dvignili so nesrečnega Viktorja odtal, toda kakošen je bil. Joj in groza! Ves krvav zmečkan in potrť, pri vsem tem pa že ves višnjev v obrazu in penast okoli ust. Prijateljem svojim rekel je le še z veliko težavo: „Bežite, bežite proč od tod! Jaz sem prva žrtva prejšnje pošasti — kolero imam!“

Mislite si zmešnjavo, ki je nastala po dvoranah. Nič več ni bilo slišati tistega veselja upitja, ki se je še pred eno uro ondi razlegalo. Možje so iskali svojih ženâ, žene svojih mož. Sestra je klicala brata in brat sestro. Koliko pa je ležalo in se v bolečinah krivilo ljudi po tleh, katerim je bilo že od daleč videti, da so dobili kolero.

Proti jutru so prišli vozovi in na tiste so naložili vse polno koleroznih, ter jih prepeljali v „božji hôtel“ v osrednjo bolnišnico, kjer so ležali vsi v svojih maškernih oblekah — toda ne dolgo, vsi so pomrli. Ker so pa prebivalci „božjega hotela“ bili trdno preverjeni, da je kolera nalezljiva, so jeli kričati in mrličī za kolero umrli so se tako hitro pokopavali da jim ni bilo niti časa maškeradne obleke slačiti.

Grozno je bilo pustošenje, ki ga je tisto leto kolera v Parizu napravila. Ljudje so mrli, da se je bilo bati, da bo konec leta sodnji dan na Francoskem.

O „pošasti“ na maškaradi se ni nikdar več kaj zvedelo. Ne natančnega in ne družega. Vse je bilo tiho, če tudi si je gosposka marsikaj prizadevala, da bi zvedela kaj določnega o tej zadevi.

46. Pustna šema — mrlič.

Pustne norčije so svoje dni tudi v Kölnu na Nemškem jako obrajtali. Posebno sijajne, ob enem pa tudi najbolj grozne so pa napravljali v tistih letih po prvi francoski revoluciji. Leta 1790 je bilo v Kölnu vse živo na pustni torek, po ondašnjih ulicah. Vso pozornost obračala je pa ena maska po celem mestu ná-se. Sama in počasi je stopala po največjih ulicah. To Vam je bila mrlič v pravem pomenu besede, prav tako opravljena, kakor bi bila ravnokar iz mrtvaškega odra vstala. Obraz je bil bled, kakor zid in mrtvaškega značaja. Roke je držala na prsih sklenjene, v njih pa majhen

križec in molek. Tako je stopala grozna prikazen po ulicah ne, da bi se za ostale maske le količkaj zmenila. Vse je hitelo pred njo na stran, celo v hiše so se ji ljudje umikali.

Prihitel je pa deček, ne vé se od kod, ter je dal živemu „mrliču“ jedno tako pod rebra, da se je ta kar sesedel in nekoliko časa obležal. Ko „mrlič“ čez nekaj časa vstane, se mu je videlo, da se je moral padši nekaj poškodovati. Negotovi korak, s katerim je takoj pot proti domu pod noge vbral, je to zadosti jasno kazal.

Čez dober mesec dni umrl je v tistem kraju mesta, kjer je na pustni torek živ „mrlič“ hodil, človek, o katerem je bilo znano, da je za vero toliko porajtal, kakor maček za česen. To je bil tisti mož, ki se je bil na pustni torek za mrliča napravil. Mnogo pogrebcev je dobil in vsak je rekel: „Oh, kakó je vendar to grozno.“ „Prav čuden slučaj je to“, rekli so eni. Drugi zopet so pa naravnost trdili: To je pravična kazen božja.“

Nesli so ga. Ko pridejo z njim na mesto, kjer je pred nekaj tedni kot mrlič norce vganjal in vsled dečkovega sunca obležal, potegne hud veter ter vrže nosilcem krsto na tla, ki se razbije in mrlič sedaj res mrlič zopet ondi leži, prav tak, kakoršen je ležal kot pustna šema na pustni torek — iz norčije. Prijatelj moj, tak slučaj je vendar v resnici nekaj več kot slučaj in ti zadosti jasno govori: „Ne norčuj se iz verskih reči!“

Konec II. zvezka.

Kazalo.

I. Ne zaničuj duhovščine.

1. Osoda preganjalcev sv. stola	5
2. Sovražniki sv. očeta nimajo sreče	6
3. Članek o papeževi nezmotljivosti	7
4. Jakobinska kapa	8
5. Zasramovanje sv. očeta	8
6. Drugi izgled	9
7. Roka in noga	9
8. Papežev blagoslov	10
9. Kaznovan zasramovalec	10
10. Ne tepi duhovna	12
11. Ne norčuj se iz duhovnikov	13
12. Žalostni konec papeževih zasramovaleev	14
13. Udarec škofu namenjen	15
14. Napoleon III. in sv. oče	15
15. Žid opsuje katoliškega škofa	18
16. Veselo sporočilo	19
17. Zasramovanje duhovnika	20
18. Nesrečne igralke	21
19. Izdajalcev plačilo	21
20. Hudobneževa hiša	24
21. Ni bilo treba	27
22. Nekaj za časnikarje	27

II. Nepokorščina nasproti dušnim pastirjem.

23. Spoštuj duhovna	33
24. Ples v postu	35
25. Poslušaj glas svojega dušnega pastirja	36

III. Praznovanje gospodovih dni.

26. Dragi lešniki	37
27. Žalostni konec plesu	38
28. Pod streho je	39
29. Grozen konec	40
30. Ne hodi v nedeljo na lov	43
31. Nagla smrt oskrunjevalčeva	44
32. Posvečuj praznik	45
33. Nedeljski kôsci	46
34. Nedeljsko delo nima blagoslova	47
35. Nič več ne	49
36. Nedeljsko seno	50
37. Nedeljski zaslužek	51
38. Nekaj veselega	52
39. Za mlinarje	53
40. Oskrunjevalci nedelje	53
41. Nedeljski zabavni vlaki	53

IV. Predrznosti pred pustom in na plesu.

42. Na plesu	60
43. Zasramovanje Kristusovega trpljenja	60
44. Iz plesa v božji mlin	61
45. Maškeradna pošast	62
46. Pustna šema — mrlič	69



NAR. IN UNIV. KNJIŽNICA
Ljubljana

33130

2.